

2016. Jézus-tábor

„És ti kinek tartotok engem?” (Mt 16,15)

Írta: Dr Farkas László atya, az Úr 2016. esztendejében

1. Előadás: Mit tudunk valóban Jézusról?

Napi igehely: a „vakon született ember” (Jn 9,1)

Ha azt akard, hogy valaki barátoddá váljon, ahhoz öt szintet kell végigjárnod: TUDNI – TAPASZTALNI – ÉRTENI – ELFOGADNI – BEFOGADNI (SZERETNI). A kezdeti megismerkedés szintjén először információkat kapsz a másiktól (**1. tudás**), aztán tapasztalatokat szerzel róla (**2. tapasztalás**), ezután megpróbálsz megérteni, hogy mit miért tesz vagy miért viselkedik úgy (**3. értelmezés**). Majd miután már nem akard megváltoztatni, hanem elfogadod (**4. elfogadás**) olyannak, amilyen, eldöntheted, hogy végül vállalod-e az önátadás kockázatát, vagyis a szeretet kalandját vele (**5. szeretet**). Jézus Krisztussal kapcsolatban sincs másképp. Célunk, hogy megtapasztald Jézus szeretetét, válogatás nélkül elfogadd tanítását és személyét egy hitbeli döntés totális önátadásában. Egyébként bármely emberi személy megismerése is lehetetlen egyfajta „irracionalitás”, bizalomteli kockázat nélkül. Amikor azt kockáztatom, hogy bízom valakiben, tulajdonképpen egy hitbeli döntést hozok. Vagyis egyetlen személy sem ismerhető meg hit nélkül. Tudjuk, hogy önmagában bizonyos hitigazságok ismerete, ha nem előzi meg azokat érzelmi megtapasztalás, bizonyos esetekben nemhogy nem segít, hanem árthat is. (Olvasd el ehhez a mente.hu-n *A hit alakulása a Bibliában* című tanulmányom 9. pontját; ld. <http://www.mente.hu/download/a-hit-alakulasa-a-bibliaban/>)

Első előadásunkban mégis megkíséreljük a történeti Jézust bemutatni, vagyis arra lecsupaszítani Jézus alakját, amit a kortárs történetírók és a századok elfogulatlan történelemtudósai is tényként elfogadnak személyével kapcsolatban.

Tesszük ezt annak tudatában - ahogy azt „Kr. u. 60-ban egy Fesztusz nevű római helytartó megfigyelte - hogy ma is csak azok a keresztények, akik hiszik, hogy Jézus él: 'A zsidóknak valami vitájuk volt egy bizonyos halott Jézust illetően, akiről Pál azt állította, hogy él' (ApCsel 25,19).”¹ Mindezzel az a célunk, hogy bizonyítsuk, Jézusba vetett hitünk nem alaptalan meséken, érzelmeken, hanem súlyos történelmi tényeken nyugszik.

TÉNYEK JÉZUSRÓL: A történettudósok biztonsággal meg tudják állapítani a következőket, hogy csak a legfontosabbakat említsük:

Jézus adatlapja:

Neve: Jézus Krisztus, eredetileg nem vezetéknév és keresztnév, hanem a legősibb hitvallás: Jézus a Messiás (=Krisztus).

Jézus gyakori név volt és az ma is. Héberül יְשׁוּעַ (Jesua), jelentése „Jahveh a szabadító” +

"Jása" igéből: segítség, oltalom, győzelem, üdv, szerencse. Apai neve „ben Joszef”, „József fia”, teljes arámi nevén tehát Jesua ben Joszefként ismerhették. Görögül Ἰησοῦς (Iészusz).

A "Krisztus" a görög Χριστός (Khrisztosz) megfelelője, mely a héber מָשִׁיחַ (Māššîḥ) fenségcím fordítása.

Jelentése: "felkent" Szentlélekhordozó. Kimagasló isteni megbízatás birtokosa, aki egyesíti magában mindazokat a tisztségeket (pap, próféta, király), amelyre emberek olajjal kentek fel.

Születési év: Kr. e. 6/7.

Nevetséges, hogy vannak magukat civilizáltaknak mondó emberek, akik Jézus létezését is kétségbe vonják, amikor az Ő születése a profán történelemnek is oly mértékben meghatározó pontja, hogy az időszámításunkat innentől számítjuk. Miért mondjuk azt mégis, hogy Jézus Kr. e. 6/7-ben született? Dionysius Exiguus szerzetes, aki a naptár átszámításával foglalkozott a 6. században, sajnos pontatlanul rögzítette ezt az időpontot. A Sippari-Kalendárium alapján a Jézus születésekor látható csillagjelenséget a csillagászok azonosítják azzal a kortársak által ismert sajátos csillag-együttállással (a Jupiter és a Szaturnusz együttállása a Halak csillagképében), ami Krisztus előtt 6/7-ben volt látható. Érdekesség, hogy Jupiter jelentése uralkodó, a Szaturnusz Palesztinát jelentette, a Halak pedig a végidőt, ami a napkeleti bölcsek számára egy természeti jelnek számított: Palesztinában megszületett a végidő Uralkodója.

Születési helye: Betlehem.

Nevelkedett: egy lenézett fél-pogány provincia pár száz fős kis városkájában, Názáretben.

¹ Koncz Lajos, *Krisztus-esemény*, Kat. Teol. Főisk. kiadása, Bp, 1980, 1. o.

Foglalkozása: ács; Az ácsok (τέκτων [tektón]) akkortájt kőházak és használati tárgyak készítésével, kifaragásával foglalkoztak, és bölcs, „jól-képzett” embereknek tartották őket: „*Nincs itt egy ács, aki megmagyarázza ezeket?*” – korabeli szólás volt a zsinagógákban. Általában írni, olvasni tudó emberek voltak.

Származása: Édesanyja, Mária (מרים [Maryām]), Dávid király családjának elszegényedett leszármazottja, akár csak nevelőapja, József.

Anyanyelve: arám.

Testvérei: nincsenek, Édesanyja a Szentlélek mátkája, Jézus számára lefoglalt szűz, aki a Lélek indítására vállalt szüzi fogadalmát Szent Józseffel való házasságában is végig megőrizte érintetlenül.

A Szentírás Jézus testvéreinek nevezi: Jakab, Júdas, József és Simon nevű férfiakat. Márk evangélista szerint a kereszttől ott állt egy másik Mária nevű asszony, akinek a fiai Jakab és József. Ebből látszik, hogy itt nem Jézus édestestvéreiről van szó. Az Újszövetségben használt görög testvér (ἀδελφός, [adelfosz]) szó jelent gyakorlatilag mindenféle közeli rokont pl. unokatestvért.

Családi állapota: nőtlen (szűz), a mennyek országáért önként mondott le a házasságról.

Halála: Kr. u. 30. vagy 33., Jeruzsálem (Jézus halála pillanatában Szent Máté evangélista által leírt és a Holt-tengeri térségben kimutatható földrengés alapján 33. április 3. valószínűsíthető).

Nyilvános működése és tanítása: 2-3 évet vett igénybe, amit az evangélisták 4-5 órányi beszédanyagként összetömörítettek és összefoglaltak, megőrizve néhány jézusi kifejezést és mondást szó szerint.

Ezek az ún. *ipsissima verba Christi*: „bizonyos szavak csak Jézusra jellemzőek (pl. az *Emberfia* cím magára alkalmazása, vagy az אבא [Abba], 'Atya' kifejezés Istenre, ill. a 'Bizony, bizony mondom nektek'), továbbá példabeszédeinek kifejezőereje is olyan vallási zsenire utalnak, amilyent Jézuson kívül semmilyen vallás nem tud felmutatni.”² Fontos tudnunk, hogy ezeknek a szavaknak nincs nagyobb súlyuk a keresztyének számára, mint amit az apostolok pl. emlékezetből írtak le, mert katolikus hitünk szerint Jézus maga garantálta apostolainak, hogy a Szentlélek „eszetekbe juttat majd mindent, amit mondtam nektek” (Jn 14,26). Eszerint a katolikusok hittételként meg vannak győződve arról, hogy mindazt, amit hitünk és üdvösségünk szempontjából Jézus fontosnak tartott ránk hagyni (vagyis a kinyilatkoztatást), azt az apostoli Egyház tévedhetetlenül és hiánytalanul adta tovább az apostoli tradícióban (=Szentagyomány) és annak kiemelt írásos lecsapódásában, a Szentírásban. Ha Krisztus ezt nem lett volna képes tévedhetetlenül ránk hagyni, akkor nem lenne az Isten Fia, hanem megtévesztene bennünket.

Tudnunk kell azonban, hogy mivel Krisztusban maga az Isten vált történelmünk részévé, ezért személye és műve pusztán a történettudomány módszereivel nem érthető.

AZ EVANGÉLIUMOK TÖRTÉNETI ÉRTÉKE:

A Kr. u. 60 és 100 között íródott négy Evangélium nem történelemkönyv, hanem hittanúság, bár hiteles történeti adatokra épül. Nem azt tartották fontosnak, hogy a Krisztussal kapcsolatos eseményeket életrajzszerűen rögzítsék, hiszen azok közismertek voltak és senki nem kérdőjelezte meg azokat a kortársak közül (pl. hogy Jézus élt, tömegeket vonzott, csodákat tett és katonákkal őrzött sírját üresen találták). **Az Evangéliumok szent szerzőinek célja az volt, hogy továbbadják a Feltámadottba mint üdvözítőbe vetett hitet, ezért azok a szóbeli igehirdetés lecsapódásai.** A történészek vizsgálták az Evangéliumok forrástörténeti hitelességét és a következőket állapították meg:

*Nincs az ókornak még egy olyan jól dokumentált könyve, amelyik annyi és oly régi kézirattal rendelkezne, mint az újszövetségi Szentírás (pl. Vergiliust 400 év választja el a ránk maradt első másolatoktól, Platón már 1300, Homéroszt pedig 1700 év, szemben a 20. sz. végén megtalált 2. századi papirusztekercsekkel, amelyek a mi görög szövegünkkel egyező evangéliumi szövegeket hoznak).*³ Ami még döbbenetesebb, hogy a szakértők megállapították, hogy a több tízezer, **különböző helyszínről és korszakból ránk maradt szöveg-tanú (lectio varians) közti eltérések az evangéliumi szövegeknek alig ezredrészét érintik és azt sem lényegesen.** Nincs más ehhez fogható ókori forrás, amely csak megközelítené a forrástörténeti hitelességnek ezt a fokát.

Következő lépésben, történészek az evangélisták és apostolok szavahihetőségét vizsgálták, és azt, hogy a Szent Szerzők által közölt hittanúságoknak (vagyis az Evangéliumoknak) mi a történetileg is bizonyítható alapja és a következőket állapították meg:

A Szent Szerzők nem profán történelemkönyvet, hanem üdvösségtörténetet írnak, vagyis arról írnak és tanúskodnak, hogy megtapasztalták, hogy Jézusban betört a világba az isteni, és általa jelen van és elérhető Isten üdvösség-hozó ereje, mely megváltozott új életet, gyógyulást, szabadulást hoz és bennünket is feltámaszt. **Ezért hitébresztő szándékukhoz képest másodlagos szerepet kap például a kronológiai vagy a földrajzi pontosság.** Lukács például nem ismerte jól Palesztina földrajzát és felcseréli a tartományok sorrendjét, amikor leírja, hogy Jézus átmegy Galileán és Szamarián keresztül. Megjegyzem, több korabeli

² Konec, 27.

³ Konec, 34.

történetíró is hasonlóan téves földrajzi ismeretekkel rendelkezik Palesztinával kapcsolatban (pl. Tacitus, Annales XII. 54.). Egy biztos, hogy **az Evangéliumokban közölt örömhír**, vagyis az üdvösséghez vezető Jézus-esemény **alapvető történeti tényeken nyugszik, melyeket az evangélisták egybehangzóan és történetileg is hiteltől méltóan adtak át.**

⇒ **Ilyen megkérdőjelezhetetlen történeti tények:** Jézus születése, halála, üres sírja, a feltámadott megjelenése, apostolok meghívása, tanítása Isten országáról, csodák, ördögűzések, betegek iránti szolidaritása, politikai messianizmus visszautasítása, összeütközései a vallási vezetőkkel, Júdás árulása, Pilátus gyávasága, a főpapok általi elítéltetése, a halott feltámasztása és titokzatos Isten-fiúságára való utalásai miatt, stb.

Mindehhez képest szószálhasogatás felelni az apró eltéréseknek, pl. Máté (*Mt 5*) szerint Jézus a boldogmondásait egy hegyen mondta el, Lukács (*Lk 6*) szerint pedig egy sík terepen. Mindez nem a történeti hitelességet csökkenti, hanem inkább alátámasztja a tényt, hogy **a négy Evangélium olyan, mint négy különböző Jézus portré**, mely nem száraz tényeket, hanem Jézus személyének titkát akarja megragadni. Mégis mind a négy portré hamisítatlanul pontosan mutatja meg ugyanazt a Jézust, bár egyedi karakterisztikummal, melyet az alkotói szabadság tud kidomborítani. Ezért, pl. amikor Máté az általa ismert jézusi mondásokat egy képzeletbeli „hegyen” mutatja be, ahol Jézus leül, mint a korabeli királyok amikor törvényt hirdetnek, vagy mint Mózes, aki a Sínai-hegyről hozza el Isten kinyilatkoztatását, akkor nem követ el visszaélést, sőt zseniálisan mutat be valami kiemelten fontos jézusi karakterisztikumot. Azt, hogy Ő az igazi, új Mózes, aki elhozza a végső kinyilatkoztatást, melyet a saját nevében mint Isten hirdet ki. Ezzel megadja Isten országának (királyságának) új törvényét. Az Evangélisták azokat a részleteket, amelyekre nem emlékeztek pontosan, vagy amelyről nem maradt rájuk írásos feljegyzés vagy szóbeli áthagyományozás, alkotói fantáziájukkal kiegészítették úgy, hogy szerkesztői tevékenységük által még jobban kiemeljék Jézus személyének nagyszerűségét.

⇒ **Az apostolok és a szentírók szavahihetősége** minden kétségen felül áll, hiszen nemcsak tudták és akarták a tőlük telhető legnagyobb történeti hitelességgel közölni az eseményeket, hanem nem is tehettek másként, hiszen Jézus feltámadása után kb. 20-60 évvel íródtak. Akkor, amikor még Jézus életének számos fül- és szemtanúja még élt, pl. a meggyógyított vagy a halálból feltámasztott emberek⁴ vagy az az 500 tanú, akiknek a feltámadt Jézus megjelent: „Később egyszerre több mint ötszáz testvérnek jelent meg, ezek közül a legtöbben még élnek, néhányan azonban már halottak” (*IKor 15,6*) – írja Szent Pál az ötvenes években. Ezek az emberek cáfolhatatlan tanúkként álltak a közvélemény elé és bizonyítékai voltak a történeteknek, amelyek a nyilvánosság előtt mentek végbe („A király tud ezekről a dolgokról [...] hiszen ezek nem titokban történtek.” *ApCsel 26,26*). **A szentírók szavahihetőségét tanúsítja, hogy közülük többen életüket adták a Jézus feltámadásába vetett hitükért, továbbá az Evangéliumukban leírt jézusi tanításra, mely az egyéni és közösségi élet teljes megváltoztatását kívánja, kivétel nélkül valamennyien feltették az egész életüket** (Lukácsot keresztre feszítették, Márkot kötéllel a nyakán halálig vonszolták az utcákon, Jánost forró olajban sütogették, Mátét pedig, mivel nem tagadta meg hitét, halálra kínozták). Hazugságért vagy kiagyalt mesékért senki nem adja az életét. Ami döbbenetes történeti tény, hogy Jézus tanításának elszánt ellenfelei sem próbálkoztak azzal az első században, hogy megkérdőjelezzék az apostolok igehirdetésének vagy az evangéliumoknak történeti hitelességét, legfeljebb azzal próbálkoztak, hogy elhallgattatják vagy elferdítik. Figyelemre méltó tény, hogy Péter pünkösdi beszédekora (*ApCsel 2,14-36*) – melyet a főpapok és a templomórság is hallgatott – több mint 3000 férfi megkeresztelkedett annak a Jézus Krisztusnak a nevére, akit, ahogy Péter mondja: „ti megtagadtatok” (*ApCsel 2,23*). És akiről ezt hirdeti: „Tudja meg hát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy az Isten azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek, Úrrá és Krisztussá tette!” (*ApCsel 2,36*) és feltámasztotta a halálból. Meglepő, hogy egy ilyen súlyos vádbeszéd ellenére sem állnak elő az ellenfelek, hogy: „ne vicceljete, miket beszéltek?, mi megmutatjuk nektek a sírban oszladozó testét”, mert mindenki tudja, hogy a sír üres, hiába őrizték egy *cohors*-nyi katonával. Jeruzsálemben mindenki erről beszél. Többeknek megjelent a feltámadt Jézus és a tanúk itt vannak közöttük. Péter szavait Joel próféta jövendölésének beteljesedéséről, hogy a nap elsötétedett és a Föld megrendült (*vö. Jo 3,4*), a teremtett erők kétségbevonhatatlan tanújelekként igazolják minden hallgatója előtt. „Az evangélisták szavahihetőségét bizonyítja továbbá, hogy: **tárgyilagosan elmondják a Szent Szerzők azt is, ami Jézust túlságosan emberinek mutatja**, pl. sikertelenségeket (*Mt 8,34; Mk 3,30; 6,5, stb.*), továbbá Jézus „gyöngeségeit”: indulat, vérrel verítkezés, „Istenem, miért hagytál el engem” (*Mt 27,46*) vagy a parúzia

⁴ Koncz, 37.

(világvégi második eljövétel) nem tudása”⁵. „Az Evangéliumokban semmi nyoma a szépítgetésnek, őszintén szólnak pl. az apostolok versengéséről (Lk 22,24), haszonleső gondolataikról (Mt 19,27), leírják hogy Jézus Sátánnak nevezte Pétert (Mk 8,33), sőt itt – a Márk Evangéliumban, mely közismerten Péter prédikációjának rögzítése – olvasható a legrészletesebben Péter tagadása (hisz nyilván oly sokszor és bűnbánóan emlegette a kínos emléket), továbbá az is itt található, hogy ismételten rászolgált Jézus feddésére (Mk 7,18; 8,33; 14,29-37), ugyanakkor szerényen elhallgatja, hogy Péter is járt a tengeren (Mk 6,45-52), sőt azt is, hogy Jézus neki ígérte a főséget (Mt 16,18).”⁶

KORTÁRS POGÁNY TÖRTÉNETÍRÓK JÉZUSRÓL:

Josephus Flavius (Kr. u. 38-100) zsidó történetíró:

„Ebben az időben jelent meg Jézus, ez a bölcs ember, ha ugyan szabad őt embernek nevezni. Ő volt a Krisztus... Pilátus keresztre feszítette, harmadnap feltámadt és megjelent közöttük... s még ma is megvan a keresztények felekezete, amely róla vette a nevét.”⁷

Zsidók története XX: 9,1: „Anan főpap a nagytanácsot törvényszéki ülésre hívatta össze és elé állította Jakabot, aki testvére volt Jézusnak... végül megkövezette, s ez még a város legistenfélőbb embereit is felháborította.”⁸

Tacitus (Kr. u. 55-117), *Annales* 15. könyvében megemlíti, hogy „Néro felgyújtatta Rómát és a vádat áthárította azokra, akiket a tömeg istentelen életük miatt gyűlölt és keresztényeknek nevezett, mely névnek a szerzőjét, Krisztust, Tibériusz uralkodása alatt Poncius Pilátus kivégeztette, (mégis) ez a vészes babona előzönlötte nemcsak Júdát..., hanem még a várost [Rómát] is.”⁹

Ifjabb Plinius (†113), Traianus császárhoz írt 10. levelében ezt írja: „A keresztények meghatározott napon napkelte előtt össze szoktak gyűlni és Krisztusnak mint Istenüknek éneket zengeni, esküvel is kötelezik magukat..., hogy lopást, rablást, házasságtörést nem követnek el, szavukat meg nem szegik... s ez a dolog megérdemli figyelmedet, főleg az érdekeltek nagy száma miatt.”¹⁰

Milyen volt Jézus külseje?

Ezzel kapcsolatban sajnos semmi közvetlen adattal nem rendelkezünk. A torinói lepel és Veronika kendője teljes történeti biztonsággal nem hitelesíthető, ezért Jézus külsejére vonatkozóan csak közvetett történeti valószínűséggel rendelkezünk, amennyiben visszakövetkeztetünk az Evangéliumokból vagy egyéb valószínűsíthető képekről, ábrázolásokról.

„A Szent Péter és Marcellus, valamint Szent Nereus és Achilles katakombából előkerült legősibb képmásokon (2. sz. elejéről?) Jézusnak hosszú fekete haja van, bajusza és alul kettéváló szakálla, boltozatos homlokkal, hajlott orrvonallal, ugyanígy az őskeresztény bazilikák álló vagy trónoló pantokrator Krisztusa is mindig előrenéz, középen kettéválasztott hosszú hajjal.”¹¹

Mindez egybevág a torinói leplel vagy Veronika kendőjén látható arc jellegzetességeivel.

„Jézus testalkata és megjelenése megnyerő, kedvező benyomással kellett, hogy legyen az emberekre, hiszen láthatólag vonzódtak hozzá, különösen az érzékenyebb alkatúakra (gyermekek és asszonyok) volt nagy hatással, mert valami titokzatos erő sugárzott belőle.”¹²

Az Evangéliumok Krisztusa hajnaltájt kel (Lk 6,13), reggeltől-estig betegeket gyógyít, gyalogol, városról-városra hirdelve az Evangéliumot. Van, hogy éjszakákat átvirraszt imádságban, máskor „hajnal tájban, amikor még sötét volt, elindult és kiment egy elhagyatott helyre imádkozni” (Mk 1,35). Kemény fizikai munkában tölti el életének első kb. 30 esztendejét, Názáret csöndjében. Közismert a római korbács, amin ólom-szegecsek voltak, melyek kitépték a megkorbácsolt személy húsát. 39 ütésnél tilos volt többet adni, mert halálos lehetett. Jézus valószínűsíthetően háromszorosát kapta a megengedett „adagnak”, de ha csak egyszeri korbácsolás után kellett is végigvinnie a keresztet a Golgotáig, akkor is csoda, hogy elbírt a keresztet és még élt, amikor felfeszítették. Egész nap betegeket gyógyít, viszont soha nem hallunk arról, hogy Ő maga is elkapna valami betegséget. Fájdalmai, nehézségei inkább az őt ért csalódások, támadások és extrán empatikus természete miatt vannak. Erős fizikuma lehetett, mert az Evangéliumok tudósítanak arról, hogy nem egyszer el akarják fogni, de Ő áthalad közöttük, vagy hogy „kiszabadult a kezeik közül” (Jn 10,39). Olyan erőt és méltóságot sugároz, hogy nem mernek hozzányúlani akkor sem, amikor felforgatja a templomi árusok asztalait, pedig ott vannak a közelben a templomőrök katonái. Ugyanakkor nem szupermen, hanem törekeny ember, akit elcsúfítottak, leköptek, összetörtek, aki elfárad, kimerül, megizzadt és fázik. Életkörülményei tudatosan egyszerűek és szegényesek, sokszor a földön, a szabadban alszik: „az Emberfiának nincs hová fejét lehajtania” (Mt 8,20). Ugyanakkor nem igénytelen. Asszonyok „vagyonukból gondoskodtak róla” (Lk 8,3). A hagyomány azt tartja, hogy köntöse nagyon igényes, értékes anyagból szőtt köntös volt, melyet Édesanyja, Szűz Mária készített neki.

„Jézus rendkívül teherbíró, edzett és makkegészséges férfi volt, s már ez is megkülönbözteti más nagy vallásalapítóktól, pl. Mohamedtől, aki beteg ember volt, örökletesen zaklatott és idegileg terhelt, vagy Buddhától, aki belsőleg volt összetört, kiélt, kiábrándult, amikor a világot otthagya.”¹³

⁵ Koncz, 39.

⁶ Koncz, 38.

⁷ Koncz, 48.

⁸ Koncz, 39.

⁹ Koncz, 51.

¹⁰ Koncz, 52.

¹¹ Koncz, 58.

¹² Koncz, 58.

¹³ Koncz, 59.

2. Előadás: Milyenek tapasztalták Jézust barátai?

„akit Jézusnak hívnak, sarat csinált, s a szememre tette...” (Jn 9,6)

Jézus olyan, mint egy mágnes: „nézzétek, az egész világ követi” (Jn 12,19). Mindenkinek szüksége van rá, vagy azért hogy szeressék, vagy azért hogy káromolják, de nem lehetnek meg nélküle” (Giuseppe Ricciotti).¹⁴

Ha valakivel csak felszínesen ismerkedtél meg vagy tudsz róla információkat, mondjuk a Facebook adatlapjáról, attól még nem ismered. Tapasztalatot kell róla szerezned, hogy ki ez az ember a maga hús-vér valóságában. Jézussal is ezt élte meg az apostolok: „Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit a szemünkkel láttunk, amit szemléltünk, és amit a kezünkkel tapintottunk: az élet Igéjét hirdetjük nektek. Igen, az élet megjelent, láttuk, tanúságot teszünk róla, és hirdetjük nektek az örök életet, amely az Atyánál volt, és megjelent nekünk... nektek is hirdetjük, hogy ti is közösségben legyetek velünk” (1Jn 1,1-4). Ha jó tapasztalatod van Jézussal, vagy a tapasztalatod kellemetlen oldalán túl tudsz lépni, akkor tovább mélyülhet a kapcsolatod. **Jézus Krisztusba vetett hited két pilléren nyugszik:** egyrészt azoknak a tapasztalatán, akiknek Jézus megjelent feltámadása után, másrészt azon a tapasztalaton, amilyenek Te magad tapasztalod az Élő Jézust.

Fontos tudnod, hogy ha Jézust „közeli ismerősnek” akarod bejelölni, Ő csak akkor fog visszaigazolni Téged, ha nem csak virtuálisan találkozol vele és ha like-olod (elismered hitelesnek) azoknak a tapasztalatát, akik a barátai (apostolok). Saját, húsba vágó tapasztalatot kell róla szerezned, ami felülírja eddigi vérszegény, rossz, felemás vagy pusztán másoktól hallott tapasztalataidat, melyek meggátoltak, hogy továbblépj a Vele való kapcsolatban.

Ebben az előadásban hited egyik alappilléreiről olvashatsz, vagyis arról, hogy milyenek tapasztalták Jézust az Ő tanítványai. **Mivel az apostoli Egyház tapasztalata az Újszövetségi Írásokban lett rögzítve, ezért témánkat abból kiindulva mutatjuk be.**

„Jézus Szűz Máriától született, így valóban egy lett közülünk, mindenben hasonló hozzánk, a bűnt kivéve (Zsid 4,15): emberi kézzel dolgozott, emberi értelemmel gondolkodott emberi akarattal cselekedett és emberi szívvel szeretett.”¹⁵

„Jézus nem látszatra volt ember, ember volt testből és lélekből: a földön aludt, vagy pedig egy gyékényen, úgy étkezett, mint a korabeli szegények (fogyasztott tojást, tejet, vajot, túrót, olajbogyót, hagymát, cukkinit, zöldbabot, keserűfüvet). Ugyanazt a Holdat látta mint mi, épp úgy éhezett (Mt 4,2), szomjazott (Jn 4,7). Nem volt szuperhős, egyszer a fáradtságtól elaludt a csónakban (Mk 4,37). Ő is félt (Lk 2,44) és sírt is (Lk 19,48; Jn 11,35). A mi vizünket itta, tudta, hogyan sütik az asszonyok a kenyeret (Mt 13,23).”¹⁶

Jézus arca: Ferenc pápa azt írja, hogy Jézus az Irgalmasság Arca: „aki engem látott, az Atyát is látta” (Jn 14,9). Megmutatja, hogy olyan Istenünk van, akit az ember sokkal jobban vonz, mint a mágnes a vasat; aki nem válogat, aki egy futó Isten (vö. tékozló fiú apja, Lk 15).¹⁷

Jézus szeme: figyelmes (észreveszi a szegény asszony két fillérjét is – Lk 21,1-2), megértő, nagyvonalú, részvétet sugárzó szem. Tekintete mindig tiszta, egyenes és átható és belélat a lélek rejtekébe („nem szorult rá, hogy bárki is felvilágosítsa, tudta Ő, mi lakik az emberben.” Jn 2,25), nem a külsínt nézi („az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet” 1Sám 16,7). Olyan, mint aki észreveszi a kevésbé tetszetős virágokban is a mézet: a jót keresi benned és ha valami kicsi jót talál, abban gyönyörködik: ránézett a gazdag ifjúra és „megkedvelte” (Mk 10,21). Ezek a szemek mosolygós szemek, de könnyekre fakadnak Hazája tragikus sorsát és barátja sírját látva (Jn 11,35; Lk 19,41).

Jézus szája: Ajkát elsősorban imádságra használta. Szavainak hatalma volt (Mt 7,29) és lánggra tudta gyújtani hallgatói szívét: „Nemde lángolt a szívünk, míg beszélt” (Lk 24,32). Megfontoltan beszélt (nem pedig, ami szíven, a számon), de világosan és soha nem kente el a dolgokat, nem viselte a felesleges és a kettős beszédet: „beszédetek legyen igen, igen, nem, nem, ami ezt meghaladja, az a gonosztól van” (Mt 5,37). „Jézus helyesen étkezett, soha sem sokat és soha sem egyedül, nem akart angyalnak mutatkozni, hanem testből és húsból való embernek, aki tud ünnepelni is (Jn 2,1-12), és aki szeret együtt vacsorázni barátaival (Jn12,2).”¹⁸ Nem kedveli a legörbült ajkakat és a lógó orrokat: Jézus az öröm mellett áll és azt akarja, hogy vidám emberek vegyék körül: „a mosoly a keresztségünk egyik formája, így bizonyítjuk, hogy keresztények vagyunk” (Harvey Cox).¹⁹

¹⁴ Pino Pellegrino, *Milyen volt Jézus...; ...megjelenése... karaktere... misztériuma*, Don Bosco Kiadó, Budapest 2004., 125. 126. o.

¹⁵ Koncz 129.

¹⁶ Pino, 5.

¹⁷ Pino, 170.

¹⁸ Pino, 47.

¹⁹ Pino, 91.

Jézus kezei: „Jézus megérintette a vakok szemeit és meggyógyultak (Jn 9,13), megsimogatta a leprások bőrét és kisimultak (Mk 1,40-42), a halottakat kezüknél fogva feltámasztotta (Mt 9,25), megsimogatta a gyermekeket, akik rámosolyogtak (Mk 10,13-16).”²⁰

Vannak kezek, amik szívesen számolják a pénzt, amelyek gúzsba kötnek, amelyek tapsolnak az erőszaknak vagy amelyek nem csinálnak semmi mást, mint a saját gyávaságukat mossák.²¹ Jézus kezei nyitva vannak, készek felemelni, áldani és mentesek a birtoklástól: nem ökölbe szorult kezek. Jézus kezei ács munkában megkérgesedett kezek, erős és botrányos kezek, hisz egyszer asztalokat borogatnak (Mt 21,12), máskor lábakat mosnak (Jn 13,5), melyek ugyanakkor mindig készek kezét nyújtani a bajban. Sebes kezek, a szeretet sebeivel.

Jézus lábai: Jézus egész életében járt. Amikor tanított, az Atya akaratáért fűtötte a szenvedély, szüntelenül fáradozott érte. Nem tudták megállítani a lábát, csak azzal, hogy kereszthez szögezték. Soha nem bolyongott céltalanul. Járásmódja határozott, mindig egyenesen és a jó úton halad. Ő tudta, hova akar megérkezni és attól nem lehetett eltántorítani. „Gyakran rengeteg akadállyal találkozott, alaptalan nehézségekkel, alaptalan vádakkal, de neki nem számított, ment előre”²², nem kímélte magát. Mindig imából indult és Istennel járt. „Aki nem imádkozik, olyan, mint aki egy hintaszékben ül: mozog, de nem halad előre.”²³ Járt, de nem rohant, meg tudott állni, hogy rácsodálkozzon a szépre, de „nem ment el részvét nélkül semmiféle inség mellett” sem (Eucharisztikus imádság).

JÉZUS KARAKTERE:

„Jézus nem tart magától idegennek semmit, ami igazán és nemesen emberi: megfordul lakomákon, szóba áll szegénnyel és előkelővel; hallja és érti a természet nyelvét, legkülönbözőbb foglalkozásokat, sorsokat. Jár-kezel, kérdez és vitatkozik, elszomorodik és örvend – minden ízében ember, mégis érezzük, hogy benne és vele másik világ nyílik meg előttünk, az örökkévalóság levegője árad körülötte, s mikor már azt hinnők, hogy egészen közülünk való, mond valamit, ami a másvilágot releválja: „Bizony, bizony, mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett volna, én vagyok” (Jn 8,58).”²⁴

Jézus két tulajdonságára mondja az Evangéliumban, hogy azt meg kell tanulnunk Tőle: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű” (Mt 11,29). De ezen kívül néhányat itt még – meglehetősen önkényesen – kiemelünk:

Erős, de érző férfi: a legnagyobb baj, ami érhet téged nem az, ha szíved vérzik, hanem, ha elzsibbad. Jézus néha egészen érzékenyül (Mt 14,14), máskor haragra gerjed (Mt 21,12-13), de soha nem közömbös. Érzelmileg erős és stabil; soha nem szeszélyesség, mindig tudatosság irányítja: „Jézus nem volt szájhős, az ő haragja egészséges volt és nem beteges, mint a bizonytalanoké, a kegyetleneké, az erőszakosaké és a gyengéké. Jézus nyugodtan kiabálhatott, hiszen a légynek sem tudott ártani.”²⁵ „Szelíd, de nem gyenge, kitartó, de nem akaratos, tevékeny de nem idegeskedő, határozott de gyengéd, mint a tyúkanyó amely a csibéit a szárnya alá gyűjti, büszke, alázatos és egyszerű, könnyed de bölcs; az imádság és a tevékenység embere.”²⁶

Szenvedélyes: Jézus nem halvérű: „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön, mi mást akarnék mint hogy lángra lobbanjon?” (Lk 12,49)

„Sokszor úgy képzeljük el magunknak Jézust, mint egy kellemes embert, aki megnyugvásra, türelemre nevel. Mégis elcsodálkozunk rajta, hogy ebben a Jézusban milyen vulkányszerű tűz volt, amikor ezeket a riasztó szavakat mondta. Ki tudja, milyen erőre volt szüksége, hogy a belső energiáját fölszabadítsa és kis adagokban elajándékozza, de ez a tűz néha kitört belőle és akkor könnyekké változott Jeruzsálem fölött (Lk 19,41-42) vagy Lázár sírja fölött (Jn 11,35), és bizony sokszor haraggá vált, mint például a templomi árusokkal szemben (Mt 21,12-13).”²⁷ (Carlo Cremona)

Manapság hiányzik az emberekből a méltatlankodás képessége. A közvélemény reggel még méltatlankodik, de az emberek este már tele szájjal nézik a tévéhíradóban, hogy emberek éheznek, vérlázító igazságtalanságokat szenvednek, de hiányzik a cselekvőerő és az elszánt akarat a változtatásra. Pusztán meddő sopánkodás marad.

Irgalmas, de igazságos: Házasítottuk Jézust. Az Európai civilizáció egy szöke, kék szemű, jámbor Jézust hirdet, aki mindent elnéz. A férfiasság az igazságosság és a tetterős tevékenység által közvetítődik. Jézus

²⁰ Pino, 38.

²¹ Pino, 40.

²² Pino, 73.

²³ Pino, 55.

²⁴ Koncz, 125.

²⁵ Pino, 100.

²⁶ Pino 125.

²⁷ Pino, 103.

harcol az igazságosságért. Irgalmassága nem függeszti fel igazságosságát, hanem igazságossága is irgalom. Nem függeszti fel a következményeket, hanem segít elhordozni. Mivel irgalmas, ezért felráz minket, nem hagy meg bennünket csökevényes emberi állapotunkban, hanem személyiségünket tisztítja torzulásaiból, amikor igazságosan megítél és irgalmával felemel. Az irgalmas szamaritánus képében Lukács evangélista már Jézust látja, aki személyválogatás nélkül irgalmat gyakorol és nem bűneink szerint bánik velünk (Lk 10,25-10,37). Vállalja a szeretet kockázatát és kifizeti árát. Nem fél, hogy összevérezi ruháját, ráfordítja pénzét, idejét. Megkönyörül a bajbajutott emberen. Jézus nem azért szeret minket, mert mi jók vagyunk, hanem mert Ő jó. Aki „felkelti Napját jókra és gonoszokra egyaránt” (Mt 5,45), az feltétel nélkül szeret és a megtérő bűnösnek megbocsát.

Önzetlen: Gordon W. Allport mondja, hogy csak az én-kiterjedés az érettség jele és ebben az értelemben Jézus érett személyiség volt.²⁸ Jézus elfelejti saját igényét, nemegyszer feláldozza pihenését. Amikor végre visszavonul egy kicsit a pusztába gyászával (unokabátyja, János halálhíre miatt) és utána hozták betegeiket, kimerültsége ellenére éjszakába nyúlóan gyógyította őket, mert megesett rajtuk a szíve (Mt 14,13-21). Egy másik alkalommal „annyian vártak rá, hogy evésre sem maradt ideje”, s ekkor apostolai és rokonai haza akarták vinni, mert az a hír terjedt el róla „hogy megzavarodott” (Mk 3,20-32).

Jézus nagyon hasonlít ebben unokabátyjára (Keresztelő Szent Jánosra), aki szintén megfeledkezett saját igényeiről, hogy minden erejét a nagy küldetés szolgálatába állítsa. Volt köztük némi rokonság. Közös még bennük bátorságuk és alázatuk.

Bátor, de szelíd: Mind János, mind Jézus fordítva viselkedik, mint az emberek szoktak. Az átlagember az erővel szemben gyenge és a gyengeséggel szemben erős. „Face to face” könnyebben mondjuk meg egymásnak a „tutti”-t, főleg ha a másik embert gyengébbnek érezzük és nem félünk tőle. A két unokatestvér fordítva teszi: a hatalmasokkal szemben, akiktől félni kellene, hallatlan kemények, de amikor Jézus beszél a bűnös asszonnyal vagy megtört emberrel, akkor gyengéd. Csoportnyomással szemben erősek (ld. farizeusok, pl. Lk 3,7-18), de amikor egyénnel állnak szemben, irgalmasok (ld. Jézus a félénk farizeussal, Nikodémussal).

Keresztelő Jánost meglepte Jézus túlzottnak tűnő szelidsége, ezért elbizonytalanodott: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várunk?” A Keresztelő elképzelései szerint ugyanis fenyegető ítélettel kellett volna jönnie, szórólappal a kezében, hogy kitakarítsa szérűjét, a pelyvát olthatatlan tűzben elégetve.

Alázatos: Amikor felismeri János, hogy Jézus az, akkor kész eltűnni: „neki növekednie kell, nekem kisebbednem” (Jn 3,30). Tanítványait is Jézushoz küldi el magától.

Jézus alázata nem alázatoskodás, hanem a Jézus példája szerinti alázat = helyemen lenni. Isteni terv, akarat részévé lenni. Alázattal elvállalni és végigvinni egy küldetést, minden következményével együtt, hóbörgés nélkül. Jézus helyén van, amikor tanít és nem gögös, amikor abszolút igényt követel tanításának, de helyén van a kereszten is, amikor az Atya azt kéri tőle. Nem tömjénez maga előtt.

Nem magamutogató, inkább elrejtje isteni erejét, mert tudja, hogy majd az Atya fogja Őt igazolni és a tettei (Jn 10,25), hisz a hegyre épült várost úgysem lehet elrejtteni. Alázatos az, aki önmagán túlra mutat, aki olyan nagy, hogy megengedheti magának azt, hogy kicsi legyen. Jézus ezért lesz egészen kicsi és rejtett, gyermekéveiben és az Oltáriszentségben, így kicsisége lesz a keret, mely kiemeli Atyjának nagyságát. Nem önbizalom-hiányos emberek jellegzetessége az alázat, azok inkább hangosságukkal vagy épp ellenkezőleg önsajnálattal akarják magukra felhívni a figyelmet.

Szabad: „Jézus mindentől szabad: a szüleitől, a dolgoktól, a jóléttől (nincs is neki saját lakása, vö. Lk 9,58) a lustaságtól (mindig keményen dolgozott, reggel (Mk 1,35), este (Lk 4,40) de még saját magától is szabad ('hiszen Krisztus sem a maga javát kereste' Róm 15,3).

Szabad a pesszimizmustól (hisz mindig lehetséges az újrakezdés Zakeustól a latorig Lk 19,9; Lk 23,43), szabad a félelemtől ('menjetek, mondjátok meg annak a rókának' [Heródes] Lk 13,31-32), hisz nem volt tekintettel az emberek személyére ('ne féljete az emberektől' Mt 10,26), és szabad a hagyománytól és a múlttól is ('hallottátok hogy a régiek ezt a parancsot kapták..., én pedig azt mondom...' Mt 5,21-22). Szabad volt a sikertől és az előítéllettől (észrevette, hogy erőszakkal meg akarják tenni királynak, ezért visszament a hegyre egyedül, Jn 6,15); szabad volt a bűntől (mert 'mindenki szolga, ki bűnt követ el' Jn 8,34) szabad volt minden hatalomtól...²⁹ Szabad a görcsöktől és az aggódástól: 'Ki toldhatja meg életét csak egy könyöknyivel is, ha aggodalmaskodik?' (Mt 6,27)”.

²⁸ Pino, 86.

²⁹ Pino 94.

Érzelmekben is szabad, tud örülni (Lk 10,21), ismeri a szomorúságot (Lk 19,41), haragot (Mk 3,15), a gyengédséget (Mk 10,21), az aggodást (Lk 12,5), a csodálkozást (Lk 7,26) és a szeretetet (Jn 11,5), de nem ismeri az áporodottságot. Csupa élet, az élet pedig olyan, mint egy kerékpár: ha nem mozog, eldől.³⁰

Bölcs: sokszor akarják csapdába húzni ellenfelei furmányos kérdésekkel, de mindig kicsúszik a kezeik közül, sőt gyakran kellemetlen szembesülésre is kényszerülnek. Nem alulról küzdötte fel magát a „tanítói” székbe, hanem kezdettől azzal az abszolút igénnyel lép fel, hogy az emberiség végső kérdéseire Ő hozza el a választ. Már 12 éves korában álmélkodva kérdezik: „honnan van a bölcsessége”, hiszen nem is tanulta?

³⁰ Pino, 76, 80.

JÉZUS ADATLAPJA:

Ismerősök: 7 milliárd 391 millió 68 ezer

Követők: 2 milliárd 419 millió 221,000

Életesemények: halál, feltámadás, Szentlélek elküldése, világmegváltás

Életműve: ország alapítás

Szakmai készségek: pszichés és szomatikus bajok gyógyszer nélküli kezelése

Kedvenc sport: jogging városról városra

Kedvenc virág: mezők lilioma

Kedvenc helyek: puszták, hegyek és a baráti asztal

Példaképek: kisgyermek

Erős oldala: feltétel nélküli szeretet

Legfőbb erőforrása: szüntelen imádságból fakadó rácsodálkozás minden szépre

Kedvenc tevékenysége: emberhalászat

Jellegzetes vonása: mindenkit a jó oldaláról néz

Kedvelt stílusa: a jótett után nem hirdeti magát

Különleges képessége: vágyat tud ébreszteni bennünk, hogy jót tegyünk

Szokása: példabeszédekben szól

Kiváló tehetsége: vízből bort csinál és hatalma van a természet erőin

Legfényesebb ötlete: átlényegíti a kenyeret testévé és a bort vérévé, hogy szétfeszítve a tér-idő határokat jelen lehessen

Kedvenc szava: Abba

Nem kedveli a következő állatot: kaméleon

Amit nem kedvel: unalom és langyosság

Elkötelezett gondolata: elérkezett az Isten országa

Remekműve: végtelen szeretetből vállalt halálával legyőzte a halált

Kora: Örökkévaló

„Hibái”:

- Túl sokat (sőt mindent) kíván.
- Néha várat magára és nem mondja meg, mikor érkezik.
- Nem szereti a diplomáciát, a sztárolást és a képmutatást.
- Utálja az állóvizet és a langyosokkal nem tud mit kezdeni.
- Néha ciki vele lenni, mert zúrós alakokkal veszi körül magát, nyilvános bűnösökkel, vámosokkal és utcanókkal is szóba áll, máskor vakokat, bénákat és sántákat akar összeszedni (*Lk 14,16-24*).
- Olykor úgy viselkedik, mint akinek elment az esze.
- Állandóan feszültség van körülötte és két táborra osztja az embereket.
- Néha mintha vonzana a konfliktust.
- Túl karakán és kimondja az igazat, amikor kell, akkor is ha „betörik a fejét” érte. Veszélyes ember volt, ezért feszítették keresztre.

Te veszélyes ember vagy-e?

Ismerősnek jelölöd?

Ha igen, megtapasztalhatod kellemetlen oldalát is:

- ismeretségében nem csinálhatod meg a „profilodat” másnak, mint aki valóban vagy. Le kell vened álarcaidat, mert gyűlöli a hamisságot és nem jelöl vissza.
- Felfüggeszti a közeli ismeretséget, amíg mással élsz (bűneidhez ragaszkodsz).

Követed?

Csak úgy engedélyezi, ha már az övé vagy, barátja vagy és nem kell osztoznia rajtad senkivel, mert féltékeny Isten Ő.

A végtelenségig sorolhatnánk Jézus jellemző tulajdonságait például, hogy optimista, kitartó, kompromisszumot nem tűrő („aki kezét az eke szarvára téve hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára” (Lk 9,62), derűs, de komoly; szereti az életet, szeret együtt lakomázni barátaival (ezért meg is vádolják, hogy falánk és borissza ember), de gyakran keményen böjtöl. Éles eszű, de költői (megfigyeli a mezők liliomait és példálózik velük); példátlan erkölcsi tisztaság jellemzi, de megértő a bűnösökhöz („bűnösök barátja”).

„Világos akarat, céltudatos férfiasság jellemzi, egyetlen perc sincs nyilvános életében, amikor tévovázni, meginogni látnánk”³¹, még akkor sem áll el szavaitól és a rábízott feladattól, amikor az Ő testét kenyérnek mondja, melytől örök sorsunk függ és emiatt „tanítványai közül sokan visszahúzódtak tőle és többé nem jártak vele” (Jn 6,66). Hősies kiállása egyetlen pillanatra sem tűnik magára erőltetett póznak, mindig hűséges önmagához. Mint más ember életéhez a látható világ dolgai, éppoly természetességgel tartoznak Jézus hétköznapijaihoz a természetfeletti kísérőjelenségek. Ez nem teszi őt egzaltálttá, hanem páratlan kiegyensúlyozottság és erő árad belőle. „Erő áradt ki belőle” (Lk 6,19) ezért mindenki érinteni akarta, mert közelében feltöltődtek (soha nem volt „energiavámpír”).

Szentsége, erkölcsi nagysága felülmúl minden emberi mértéket: „ki vádolhat közületek bűnnel?” (Jn 8,46)

„Krisztusban tökéletes harmóniába olvadnak azok a vonások, amelyek másoknál kizárják egymást, vagy legjobb esetben váltogatják egymást. Transzcendencia és valóságérzék, fenség és egyszerűség, imádságos bensőség és gyakorlatiasság, alázat és önérzet, szelidség és szigorúság.”³² Jellemteljességének páratlansága főképp akkor tűnik ki, ha összehasonlítjuk a jellemhősökkel, akik közül a legnagyobbak is egy-egy irányban váltak ki, és koruknak, kultúrájuknak korlátait viselik magukon; velük szemben Krisztus független fajtól, kortól, kultúrtörténeti helyzettől; egyetemességében példátlan jelenség a történelemben, akit nem emberek gondoltak ki. Mire is lettek volna képesek az egyszerű apostolok, tanítványok?³³

A vértanúk ezért a Krisztusért vállalják mai napig is a halált és egyetlen vallás sem tud ilyen sokaságot felmutatni belőlük. Követőinek életstílusa mint kovász a századok során átalakító hatással bír, például a tisztaság, az ellenségszeretet, a betegek iránti szeretet stb., radikálisan megváltoztatta a társadalmi szerkezetet és pl. a kórházrendszer megszületéséhez, a halálbüntetés eltörléséhez vezetett.

Nietzsche szerint az ellenség szeretete gyengeség és őszintétlenség, Freud szerint pedig „a felettes én boldogságellenes kísérlete arra, hogy az agresszivitást büntudattá alakítsa, és ha kisközösségekben meg is valósulhat, az ára még nagyobb agresszivitás kifelé”.³⁴ A történelem tehát rácáfol Nietzsche és Freud kritikájára, hiszen éppen ebből a krisztusi gondolatból, egyedül keresztény talajon sarjadt ki a mindenkire (jókra-rosszakra) kiterjedő szociális gondoskodás rendszere vagy és azok a béke- és egység-törekvések, melyek erősebbé tették az emberiséget. H. Böll: „a legrosszabb keresztény korszakot is többre kell tartani a legjobb pogány korszaknál, mert a keresztény világban helye van azoknak is, akik a pogány világban értéktelenek voltak, pl. Seneca római filozófus szerint mit kell csinálni egy lusta szolgálóval: Öld meg, de ne izgasd fel magad!”³⁵ Jézus tanítása annyira új és isteni, és annyira sok áldást hozott az emberiségre! Ám, hogy ennek örülni tudjunk, 2000 évet kéne visszamenni a történelemben. Például Krisztus előtt senki nem beszélt a gyermekekről úgy, mint emberi értékről (még Arisztotelész szerint is: törvényekkel meg kell tiltani az apró-termetű gyenge gyermekek fölnevelését, Platón szerint pedig a szegény családok gyermekeit hagyni kell elpusztulni).³⁶

Példátlan dolog, hogy valaki évezredek múltán még mindig az élet középpontjában áll: szeretik vagy gyűlölik... elfogadják, megtagadják vagy életet tesznek rá, éppúgy, mint mikor élt. Még a zsidó Klausner is elismeri: „Soha a történelem során még nem keltett ekkora hatást egyetlen ember sem!”³⁷

Ennek az egyedülálló jelenségnek egyetlen elfogadható magyarázata van, mégpedig az, amit Szent János ír az Evangéliuma kezdetén, hogy benne az Ige (Fiú Isten) lett testté.

³¹ Koncz 61.

³² Koncz 126.

³³ Koncz 126.

³⁴ Székely 127.

³⁵ Pino 63

³⁶ Pino 61, 62.

³⁷ Koncz 127

3. Előadás: Hogyan értelmezték Jézust?

„Mit tartasz arról, aki visszaadta a szemed világát?” (Jn 9,17)

Döntő kérdés, hogy azokat a tapasztalatainkat, amiket Jézussal kapcsolatban szereztünk, hogyan értelmezzük. A betsaidai vak, miután Jézus visszaadta a szeme világát, prófétának gondolta Őt. Megsejt már valamit Jézus titkából, de még nem érti meg misztériumának teljességét. Csak a Jézusnak való önátadás kockázatában ismerheti fel Őt, teljes valójában. Házastársak között is nagy kísértés (és valójában a kapcsolat halála), amikor azt gondolják, hogy ismerik a másikat, mint a tenyerüket, vagy hogyha azt gondolják, hogy kimerítően megragadták a másik lényegét. Még rosszabb, ha analizálják egymást és rögtön kiértékelik a másik tetteit, tudni vélvén, hogy mit miért tesz. Alaposan el tudunk tehát tévedni a másik személyének és tetteinek értelmezésében, ezért mielőtt a saját kategóriáinkba (dobozainkba) zárnánk a másik embert, őt magát kell megértenünk, hogy feltárhassa előttünk tetteinek valódi indítékait, hogy mit miért tesz, vagy nem tesz és hogy kicsoda ő valójában. **Akivel megismerkedsz, akkor tudod elfogadni s majd megszeretni, ha megérted furcsaságait, hogy miért olyan, amilyen. Jézussal ez még fokozottabban így van.** Isteni személyét soha nem fogod tudni kimerítően megérteni és megismerni. Őt nem szabad szűkös kategóriáinkba zárni. Ő mindig több annál, mint akinek gondoljuk.

Ha valaki egy nagy ember, pl. Széchenyi István életrajzának megírására vállalkozik, az minden életrajzi adatot annak a magaslati pontnak a perspektívájából fog bemutatni, ahova az illető feljutott. Egy személy mibenlétét ugyanis nagyban meghatározza az a küldetésstudat, aminek odaszentelte magát. Amikor az evangélisták megírják Evangéliumukat, **már lélektanilag is képtelenek pusztán tényeket közölni, mert számukra a feltámadt Jézussal és a Szentlélekkel való pünkösdi találkozás elsöprő élménye után a tények mellett a tények értelmezése lett fontosabb** (hogy Jézus Isten, hogy tanítása üdvözítő és hogy megváltotta a világot). Már a Földön köztük járt Jézus minden tetteit is csak ebből a visszavetített magaslati perspektívából szemlélve képesek bemutatni és értelmezni: „Ha Krisztust azelőtt emberileg ismertük is, most már nem úgy ismerjük” (2Kor 5,16). Ekkor világosodik meg előttük, hogy sorra beteljesedtek Jézusban az Ószövetségi jóvendölések. Jézustól kapott megbízásuk sem történetírásra, hanem tanúskodásra vonatkozott: „Tanúim lesztek... a föld végső határáig” (ApCsel 1,8). A tanúskodásnak pedig egyetlen célja van: „ezeket... följegyezték, hogy higgyétek, Jézus a Messiás, az Isten Fia, és a hit által életetek legyen az Ő nevében” (Jn 20,31). Hited szempontjából döntő, hogy a tényeket és a Krisztus-eseményt helyesen értelmezed-e?

HOGY ÉRTELMEZTÉK JÉZUST A KORTÁRS SZEMTANÚK?

Lelkesült hit és rajongás, kételkedés, elutasítás és rágalmozás egyképpen kísérője volt Jézus életútjának (az egyik kételkedő pl. maga Keresztelő János lehetett, vö. Lk 7,18-29, aki másféle Messiást várt).³⁸ Még tanítványai is össze vannak zavarodva Jézus személyével kapcsolatban, nemhogy ellenségei. Egy alkalommal Jézus meg is kérdezi őket: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” A válaszok elég földhöz ragadtak: „Van, aki keresztelő Jánosnak, van, aki Illésnek, Jeremiásnak vagy valamelyik másik prófétának.” Jézus számára azonban egyedül az számít: „És ti kinek tartotok engem?” (Mt 16,13-15)

Az értetlenség... egyre fokozódik Márk Evangéliumában (Mk 8,17-21) (ellenségek - rokonok - tanítványok), és a csodák sem elégségesek Jézus titkának megértéséhez: „Még mindig nem értitek? Még mindig vak a szívetek? Van szemetek és nem láttok, van fületek és nem hallotok?”³⁹

A vakon született történetében a zsidók háromszor is mondják, hogy „Mi tudjuk...” (Jn 9,24.29.31), tudásuk ellenére mégis vakok maradnak, míg a vakon született háromszor vallja meg hogy „Nem tudom” (Jn 9,12.21.25), és ő eljut a fényre („Jézus azért jött, akik vakok voltak lássanak és akik azt állítják hogy látnak, vakok legyenek” Jn 9,39.41).⁴⁰

Nikodémus éjszaka jön a zsidóktól való félelmében (vö. Jn 12,42; 19,39), rabbinak szólítja Jézust, tehát önmagával egyenrangúnak, tanítónak, kollégának tartja, mint ahogy a tanítványok is Péter hitvallásáig így szólítják Jézust (Jn 6,68), csak utána Úrnak (Kyrie). De Jézus nem fogadja el a bókokat, hogy a zsidóság a maga kategóriáiba kényszerítse bele, csak akkor érthetik meg Jézus tanítását, ha újjászületnek,⁴¹ hiába mondják, hogy mi tudjuk (vö. Jn 9,24.29) Jézus szembesíti Nikodémust is: „Izrael tanítója vagy és nem tudod?”⁴²

³⁸ Koncez Lajos, *Krisztus-esemény*, Kat. Teol. Főisk. kiadása, Bp., 1980, 19.o.

³⁹ Székely János, *Az Újszövetség teológiája*, Bp., 2003, 40. o.

⁴⁰ Székely, 267.

⁴¹ Székely, 280.

⁴² Székely, 267.

JÉZUS ÖNÉRTÉLMEZÉSE:

Isten Fia:

Jézus óriási tekintéllyel tanított, hisz nem azt mondta, mint Mohamed, hogy neki megjelent Gábor angyal és üzenetet bízott rá, vagy mint Buddha, hogy megvilágosodásban volt része, vagy mint a próféták, hogy az Úr szólott hozzájuk - Jézus senkire sem hivatkozott, nem azt hirdette, hogy hamarosan eljön a beteljesedés, hanem: „Beteljesedett az idő” (Mk 1,15) és Ő Isten országát valósítja meg itt a Földön.

Amikor Jézus 'Ámen'-nel kezdi szavait, a zsidó nép körében kétségtelenül hallatlan dolgot művel, amit azok föltétlenül érzékeltek is, hiszen liturgikus formulát használ, de a saját nevében és a saját mondanivalójához, éppígy az „így szól Jahve” ószövetségi formula helyett: „bizony, bizony, én mondom néktek” szerepel.⁴³ „Hallottátok, hogy Isten ezt mondta a régieknek, ne ölj. Én azonban mást mondom nektek...” (Mt 5,21) – és azt állítja, hogy minden ember örök sorsa múlik azon, hogy őrá igent mond vagy pedig nemet.⁴⁴

Soha nem hallott dolgokat igényel magának, kívánja, hogy jobban szeressék őt, mint az apát és az anyát (Mk 10,37) és jobban, mint az életet (Mt 10,39); azt állítja, hogy hangja az Isten szava (Lk 10,16), sőt az arca is: „aki engem látott az Atyát is látta” (Jn 14,9-10), „mert én és az Atya egy vagyunk” (Jn 10,30).

Vagy egy bomlott elméjű szavaival találjuk szembe itt magunkat, vagy pedig az, aki ilyen dolgokat állít, titkos igazságot árul el, de egy ilyen kiegyensúlyozott, értelmes Jézus, aki minden képmutatásnak ellene volt, még egyszer sem hazudhat; így tehát akkor sem, amikor azt állítja, hogy már akkor élt „mielőtt a világ lett volna” (Jn 17,5).⁴⁵

Miért nem mondja meg Jézus magáról egyértelműen sehol az Evangéliumokban, hogy „én Isten vagyok.” Ennek nem az az oka, hogy nem tartotta magát annak, vagy hogy csak később ébredt volna rá istensége tudatára. Egyszerű oka az, hogy **az arám nyelv nem ismeri az absztrakt „Isten” kifejezést.** Egyedül azt mondhatta volna ki magáról Jézus, hogy én vagyok Jahve, de ezzel megint félrevezette volna őket, mert ez azt jelentette volna: én vagyok az Atya. Ehelyett **Jézus ezt mondja: „Én és az Atya egy vagyunk” (Jn 10,30).** Az Evangéliumok gyakori „Én vagyok.” kijelentései is zsidó füleknek azt a nevet visszhangozták, amilyen néven Isten Mózesnek mutatkozott be az égő csipkebokorban. Hogy ezek a kifejezések ugyanazt jelentik, mintha azt mondta volna „én Isten vagyok”, az kiderül abból, hogy Jézusnak mindkét kifejezését káromkodásként értelmezték a legvallásosabb zsidók, pl. a Főpap is: „Te vagy-e a Messiás, az áldott (Isten) Fia?” (Mk 14,61), Jézus így válaszolt: „Én vagyok.” Erre a Főpap megszagatta ruháját: „Hallottátok, hogy káromkodott.”

El kell vetnünk azoknak az eretnokségét is, akik szerint Jézus csak a megkeresztelkedése óta tudná magáról, hogy Isten Fia, vagy hogy Ő nem lenne Istennel egylényegű Fia az Atyának, csak a bemerítkezésekor örökbe fogadott fia (ld. Áriusz eretnoksége), vagy feltámadásával lett volna Istenné.

Emberfia:

„A Szentírásból kimutathatjuk, hogy Jézus Krisztus Isten utolsó és abszolút vallási küldöttének tudta és vallotta magát, és ezt az Emberfia címmel fejezte ki, elutasítva magától a 'Messiás' szó értelmezésének túlzottan evilági tartalmát.”⁴⁶

Az „Emberfia” ószövetségi cím titokzatosabb volt és alkalmasabb arra, hogy összefoglalja azokat a várakozásokat, melyeket Jézus beteljesít. **Jézus soha nem használja magára ezt a címet egyes szám első személyben,** csak egyes szám harmadik személyben, pl. amikor a saját jövőbeli beteljesedésére utal: „az Emberfiának sokat kell szenvednie... megölik, de harmadnapra feltámad” (Mt 16,21; Mk 8,31; Lk 9,22). Az Emberfia kifejezés magába integrálja az izajási szenvedő szolgáról szóló jövendöléseket: („szenvedésével sokakat megigazulttá tesz szolgám... a mi bűneinket Ő hordozta”, Iz 52,13-53,12) és az ember hétköznapi emberségére utaló ószövetségi helyeket (pl. „mi az ember fia, hogy gondot viselsz rá”, Zs 144,3), mely Jézus földi emberségének alkalmas kifejezőjévé teszi ezt a szót. Harmadrészt pedig a titokzatos ember fiához hasonló alak a Dán 7,13-ban, aki az ég felhőin jön el egy végső birodalom meghozójaként, alkalmassá teszi a kifejezést, hogy Jézus pl. a Főpap előtt a végítélet bírójáról beszéljen ezzel a képpel: „Látni fogjátok, hogy az Emberfia ott ül a Mindenható jobbán és eljön az ég felhőin” (Mk 14,62). A Főpap kierőszakolt kérdésére, hogy „Te vagy-e a Messiás, az áldott (Isten) Fia?” (Mk 14,61), Jézus így válaszolt: „Én vagyok.” – majd, hogy magát elhatárolja a korabeli evilági messiási várakozásoktól, rögtön hozzáfűzte a titokzatos Emberfia képet.

⁴³ Koncz, 71.

⁴⁴ Székely, 69.

⁴⁵ Pino, 135, 136, 137.

⁴⁶ Koncz, 65.

HOGY ÉRTELMEZTÉK JÉZUST TANÍTVÁNYAI PÜNKÖSD UTÁN?

Felismerik és bemutatják, hogy az Ószövetség jövendölései mind Jézusról szóltak.

Melyik történelmi személyről jövendölték meg születése előtt 600 évvel születésének és halálának pontos körülményeit és csodáit, tanításának hatását: „vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak, a szegényeknek pedig hirdetik az Evangéliumot” (Mt 11,5).

A **szinoptikus evangéliumok** közül (Máté, Márk, Lukács) Márké a legrégebbi (60-as években íródott, Rómában). Lukács és Máté legfőbb írásos forrása a Márk Evangélium volt. Ahol Márktól eltérnek, ott egy Jézusi mondás-gyűjteményt (Q-forrás) használnak, vagy saját forrást. Lukács leírja, hogy mindennek pontosan utánajárt, és szemtanúk elbeszélése alapján írja meg műveit (az Evangéliumot és az Apostolok Cselekedetét).

Szent Márk evangéliuma nem más, mint Isten királyságát meghirdető örömhír. A császár érkezése előtt 'κῆρυξ [kérüx]', vagyis kikiáltó hirdetett, mint Jézus előtt Keresztelő János. Az evangélium nem más, mint Jézus trónra emelése (*intronisatio*). Királyi trónja a kereszt. Csak az tudja, kicsoda Ő, aki látta Őt a kereszten. Márk számára a kinyilatkoztatás csúcspontja nem a feltámadás, hanem a kereszt. Ott nyilvánul ki számára legteljesebben Isten természete, vagyis, hogy Isten a Szeretet. Evangéliuma nem más, mint egy szenvedéstörténet hosszú bevezetéssel. Eredetileg Márk nem is írt a Feltámadott megjelenéseiről (mely a Szentlélek sugalmazására a végső formába bekerült), nem azért, mert nem ismerte azokat, hanem mert az a 60-as években már közismert volt és nem kérdőjelezte meg egyetlen keresztény sem. Amire viszont akkor nagy szükség volt: a Néró-féle keresztényüldözések idején erőt önteni a testvérekbe.

Márk evangélista firtatja a kérdést, hogy miért nem ismerték fel Jézus személyének titkát földi életében még a tanítványai sem teljesen. Azt a választ adja, hogy mert Jézus maga is titkolta kilétét. A megszabadított embereknek rendre megparancsolja, hogy ne beszéljenek a történekről.

Már rögtön az első fejezetben bemutatja Márk, hogy a démonok pontosan tudják, hogy kicsoda Jézus, amikor az Ördögtől megszállott emberen keresztül kimondja a tisztátalan lélek: „Tudom ki vagy, az Isten Szentje” (Mk 1,24). Mégis Jézus elhallgattatja azokat, mert nem az Ördögnek kell beszélnie Jézusról, hanem majd a tanítványoknak, akik szeretik Őt. Az Ördög ugyanis gyűlöli Jézust és érdeke, hogy beszéljen Jézusról: féligazságokat, torzított információkat adjon tovább. Jézushoz társítva pl. olyan képeket, mintha Ő azért jött volna, hogy pusztítson: „azért jöttél, hogy elpusztíts bennünket?” (Mk 1,24).

Jézusról csak annak szabad beszélni, aki a szeretet önátadásában valóban megismerte Őt. A Márk Evangéliumban végigvonuló hallgatási parancsnak tehát ez az értelme.

Az Evangéliumnak két hitvallás az alappillére: Péteré („Te vagy a Messiás”, Mk 8,30), ami még tökéletlen, és a pogány századosé a kereszt alatt („Ez valóban Isten Fia volt”, Mk 15,39), ami az Evangélium csúcspontja, és erre a hitre akarja elvezetni olvasóit.

A meggyógyított jerikói vak az előbbi vakkal szemben a tökéletes tanítványt szimbolizálja, mert eldobja köntösét és követi Jézust az úton, ami a Golgota felé visz. Az Ő hite áll itt példaként: „Hited meggyógyított téged!” (Mk 10,46-52). A keresztséget abban az időben megvilágosodásnak (*φωτισμός [fótiszmosz]*) is nevezték és a krisztuskövetőket megvilágosodottaknak.

Péter vallomását („Te vagy a Messiás”) (Mk 8,30) Jézus rögtön kiigazítja, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie (Mk 8,31), mire Péter azt mondja, hogy Isten ments, Uram, ilyesmi veled nem történhetik, amire Jézus válasza: „Takarodj előlem, Sátán!” (Mk 8,33)

*Péter ebben az esetben a betsaidai vakhoz hasonlóan még nem lát tökéletesen: már meglátta a csodákat művelő Jézusban a Messiást, de még képtelen hinni a Megfeszítettben és követni őt – az Evangélium második főrésze erre a látásra juttatja el a tanítványokat és az olvasót.*⁴⁷ Márk az Evangéliumát a Néró-féle keresztényüldözés idején írta és el akarja mondani, hogy kevés a csodatévő Jézus iránti lelkesedés, a Messiás titkát, a szeretet titkát az kezdi megérteni, csak annak nyílik meg a szeme, aki nem áll meg félúton, hanem követi Jézust a Golgotáig, mert ott ragyog fel teljes fényességében a szeretet titka.⁴⁸

⁴⁷ Székely, 40.

⁴⁸ Székely, 47.

Az ámulás kifejezésére Szent Márk evangélista a 'παράδιωμι [paradídómi]' (átadni) igét használja, s ez a szó visszatér Jézus mondatában, amikor odaadta nekik az utolsó vacsorán a kenyeret és a kelyhet, az ő testével és vérével, és ezzel kifejezésre jut, hogy ami itt igazából történik, az nem ámulás (a főpap vaksága, Péter tagadása, Pilátus jellemtelensége, a katonák kegyetlensége), hanem ezek csak színpalak, mert az igazi esemény, mely a mélyben történik: Isten önátadása.⁴⁹

Szent Lukácsnál nem annyira Jézus halála, hanem inkább megdicsőülése az, ami üdvhozó (ἀνάλημψις [analémpsizis] szó is elsősorban mennybevétel jelent, csak átvitt értelemben elvetést, tehát halált).⁵⁰

Márknál Jézus kereszthalála, Lukácsnál feltámadása az, ami üdvhozó és János az, aki a kettőt elválaszthatatlanul összekapcsolja: A keresztre feszítésre János többértelmű kifejezéseket használ a (pl. Jn 8,28; ὑψίωω (hüpszóó) ige jelent felmagasztalást, fizikai felemelést, de leggyakrabban trónra emelést és jelentheti a keresztre feszítést is).⁵¹

Jánosnál és Márknál dicsőséges passióról olvashatunk. Júdás Jézus közelében mintha nem tudna áruló lenni. Az ámulás jelenetében használt „megcsókolta” (Mk 14,45; κατεφιλήσεν [katefilészen]) szó nagyon mély, őszinte érzelmekről árulkodó csókot fejez ki. Amikor Jézust ütik, s köpködik „elfedték az arcát” (Mk 14,65) Érthetetlen: ha le akarják köpni, akkor miért takarják el arcát? Ez utalás arra, amikor Mózes lejött a Sínai-hegyről és arca annyira ragyogott, hogy el kellett takarnia, mert a zsidók nem bírták ránézni Isten visszatükröződő fensége miatt. Jézus leköppve is király – leborulnak előtte: „Üdvözlégy zsidók királya”. Új Mózesként ragyogva járja végig a passiót. Gúnyolói és vádlói nem tudják, de a mélyben igazat mondanak, Jézus valóban „harmadnapra” felépíti az új templomot. Az Ő feltámadt teste, megdicsőült embersége lesz az újszövetség kultuszának középpontja. Régen a zsidók használták a kifejezést: melyik bárány lesz méltó, hogy húsvéti bárány legyen? Így választják ki Jézust is: „Méltó a halálra!” (Mt 26,66) és amikor az isteni Bárány a kereszten feláldozza önmagát, a templom függőnye kettéhasad és a világ megláthatja Isten igazi arcát, amely eddig el volt fedve. Isten új arca: Jézus, az irgalmasság arca. Aki még haldokolva is gyilkosaiért imádkozik.

TEOLÓGIAILAG HOGYAN ÉRTELMEZHETŐ JÉZUS SZEMÉLYI TITKA?

Valljuk, hogy Jézus fogantatásától kezdve teljes és csorbítatlan isteni és valóságos emberi természettel rendelkezik, de nem két személy van benne, hanem csak egy, méghozzá az Örök Fiú személye. **Amikor azt kérdezzük, hogy Jézus Isten vagy ember?** Akkor azt kell válaszolnunk, hogy mindkettő: **valóságos isten és valóságos ember**. Amikor viszont azt kérdezzük, hogy **Jézus isteni vagy emberi személy?** Akkor azt kell válaszolnunk, hogy **isteni**, különben tudathasadásos, kettős személyiség lenne. Hogyan éli meg Jézus egy személyben isteni és emberi természetének személyi egységét (gör. unio hüposztatika)? Az Ő megtestesülését úgy lehet elképzelni egy veseátültetés analógiájára, mint egy személyátültetést: isteni személyt, emberi természetbe „ültet be” a Szentlélek, de úgy, hogy nem veszíti el közben ennek az isteni személynek az isteni természete a jellegzetességeit. Nem az lesz az eredmény, mint az *Avatar* című filmben Jack Sully esetében, hogy félig ember, félig navi lény jön létre. Jézusban a két természet keveredés nélkül egyesül, csorbítatlanul megőrizve épségüket. („Krisztusban az emberi és az isteni természet úgy egyesült, hogy nem vegyült össze, nem változott, hanem megtartotta minden sajátosságát... Jézus Krisztusban két természetes akarat és két természetes tevékenység van.” – /ezek dogmák/ vö. Khalkedoni Zsinat). Az istenség pl. mindentudásával nem rontja le vagy teszi feleslegessé Jézus emberségét. Sok anyós azzal, hogy mindent „jobban tud” mint pici fiának felesége, állandóan lealázza a fiatal asszonyt és könnyen életképtelenné teheti, ha az pl. magát elkezd alkalmatlannak érezni a háztartás vezetésére, gyermeknevelésre. Jézusban a megtestesüléskor létrejött személyi egység olyan egység, mely az embert felemeli, nem lealázza. Isten közeledése az emberi természethez „kiüresedés”, olyan mintha egy jó anyós tudatosan nem használná többlettudását amiatt, hogy kis menyének kibontakozását szolgálja. Isten mindentudó, mégis a **Fiú isteni személye úgy dönt, hogy egy emberi élet idejére lemond mindentudásának és mindenható isteni erejének használatáról**. Annyival akar rendelkezni, mint egy ember, és csak annyit közöl mindenható erejéből és tudásából az önmagával személyi egységbe kapcsolt emberi természettel, amennyit az be tud fogadni. Ez jelenti megváltásunkat. Amit Jézus emberi természetével közölt a Szentlélek, pl. karizmatikus szolgálat, szeretet, csodatevés képessége, feltámadás stb., az pünkösöd után már minden keresztény számára lehetséges, amilyen mértékben hittal megnyílik Jézus Krisztus felé és befogadja Őt. Ezért mondja Jézus, hogy: „Ti még nagyobb dolgokat is fogtok cselekedni, mint amit én cselekedtem” (Jn 14,12). És valóban látjuk, hogy Jézusnak a ruháját kellett megérinteni, hogy gyógyuljanak az emberek, pünkösdi megtérése után Péternek már az árnyéka is gyógyít. Jézusról egy helyen olvassuk, hogy „tízezer tömeg” verődött össze, hogy hallgassa, II. János Pál pápa utolsó szavait ember milliárdok hallgatták és számtalan csodás, karizmatikus jelenséget jegyeztek fel róla.

⁴⁹ Székely, 53.

⁵⁰ Székely, 176.

⁵¹ Székely, 282.

Hogyan kell akkor elképzelni ezt a személyes egységet? A Filippi levél szerint: „Jézus Krisztus „isteni mivoltában nem tartotta Istennel való egyenlőségét olyan dolognak, amihez föltétlenül ragaszkodjék, inkább szolgálai alakot öltve **kiüresítette önmagát** és hasonló lett az emberekhez: külsejét tekintve olyan volt, mint egy ember. Megalázta magát és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten fölmagasztalta és minden nevet fölülmúló nevet adott neki” (Fil 2,6-9). A második isteni személy a Jézus emberségével összekapcsolt földi élet idejére kiüresíti magát mindenható erejéből és mindentudásából, vagyis lemond azok használatáról, úgy dönt, hogy teljesen emberi értelme és akarata szolgálatára rendeli. Jézus Krisztus személye az irányító-központja és birtokos központja egy isteni és egy emberi értelemnek és akaratnak, továbbá egy emberi testnek. Emberi tudásának alárendeli isteni tudását, ezért olvashatjuk róla, hogy „növekedett bölcsességben és kedvességben Isten és emberek előtt” (Lk 2,52). Ő is szüleitől és a zsinagógai „iskolában” tanul olvasni, s mivel ácsmester fia, ezért valószínűleg írni is. Végigél egy olyan emberi életet fogantatásától haláláig és feltámadásáig, ami most már számunkra is lehetséges, kivéve büntelenségét. Amikor azt olvassuk róla, hogy „feltámadásával az Isten hatalmas Fiának bizonyult” (Róm 1,4) és az „Atya megdicsőítette Őt”, felmagasztalta. **Ez nem azt jelenti, hogy korábban nem lett volna Isten Fia, csak azt, hogy ami korábban rejtetten járta át emberi természetét, vagyis istensége, az most már mindenki számára látható módon áthatja Őt.** „Ez a megdicsőülés dinamikus folyamat, hiszen Isten a feltámadáskor Jézus emberségét teljesen betölti és magáévá teszi (ezért beszél Mopszvesztiai Teodorosz növekvő bentlakásról (Hom. Cat. 6. fejezet), és Nüssziai Gergely folyamatos megistenülésről Krisztussal kapcsolatban (Antirrhēt 57))”⁵². Jézusnak a Jordánban való **megkeresztelkedését** inkább Jézus „bérmálkozásának” kellene nevezni, hiszen Jézusnak nem volt szüksége arra, mint nekünk, hogy Isten gyermekévé váljon a keresztségben, hiszen az ember Jézus már egészen az, fogantatásától fogva. Viszont **a Szentlélek új tevékenységet kezd el Jézus emberi természetében**, új karizmák kezdenek el benne működni, amik eddig is benne szunnyadtak, de most, mivel embersége és emberi akarata már igényt tart arra, hogy a Szentlélek erejével meghirdesse Isten országát, **elkezd pl. csodákat tenni és a Szentlélek megadja neki többek között a halálos önfeláldozás karizmáját**, amit az 5 éves Jézusnak emberi pszichológiai érettségére nézve még nem kellett használnia. Meg is nyomorította volna vele törékeny emberségét, ha 5 éves korában már közölte volna vele az isteni természet a halálos önfeláldozásra vivő indíttatást. Összefoglalva és túlzó leegyszerűsítéssel: Jézus személyében az isteni tudás alárendeli magát mindenben az emberi tudásnak és ahhoz alkalmazkodik, az emberi akarat pedig alárendeli magát mindenben az isteni akaratnak. Emberi akaratunk Istennek való alárendelése (odaadása) által, vagyis **csak az engedelmesség által részesülhetünk az isteni természetben.** Képzeld el, micsoda alázat és mily mérhetetlen szeretet kellett a végtelen Isten részéről, hogy belezárja magát egy emberi test és véges emberi gondolkodás korlátai közé egy földi élet idejére! Megdicsőülésével pedig emberségét is beöltöztette mindenhatóságába és mindentudásába és a képességbe, hogy mindenütt jelen lehet egyszerre, ahol akar. Micsoda végtelen lehetőségek nyíltak meg számunkra a megváltással! Véges emberi természetünk megistenülhet, halandóságunk halhatatlanságba öltözhet. Krisztust a feltámadással „Úrrá és Messiássá tette (az Isten)” (ApCsel 2,36). A **Messiás** szó azt jelenti, hogy Lélekhordozó. Akit oly mértékben betölt az Úr Lelke, hogy általa elérhetőek itt a Földön Isten mindenható erői, és ha bennünk „lakik annak a Lelke, aki Krisztust feltámasztotta a halálból, a mi halandó testünket is életre kelti bennünk lakó Lelke által” (Róm 8,11).

⁵² Székely, 183.

4. Előadás: Jézust megismerni csak az önátadás kockázatával lehet „Hiszel az Emberfiában?” (Jn 9,35)

Isten a Fiú által érintkezik a világgal (Ő a Kapu, *Jn 10,7*). Ő az, aki által az Atyával egyáltalán kapcsolatba kerülhetünk, aki magába vett minket, szenvedéseinkkel, örömeinkkel együtt, melyek belülről érintik Őt, belülről éli meg azt. Isteni személyként meg tudja élni ezt az azonosulást megtestesülése által, nem csak egy-két személlyel, hanem minden emberrel (hisz mindenki meg van váltva), ahogy egy anya képes átérezni, átvenni gyermekei szenvedéseit és így elviselhetővé tenni azokat. Csak Krisztus által élhetsz helyesen, csak általa juthatsz el az Atyához, még az imádságod is (ezért van a Szentmisében minden könyörgés végén: Krisztus, a mi Urunk által). **A keresztény élet központja és kezdete, hogy hittel átadod magad Jézusnak és az Ő tanításának, kompromisszumok nélkül elfogadva azt, hogy ezáltal Ő élhessen benned.**

TUDNI – TAPASZTALNI – ÉRTENI – ELFOGADNI – BEFOGADNI (SZERETNI). A megismerés az elfogadás és a befogadás, vagyis a szeretet által válik teljessé.

A szeretet előfeltétele az ELFOGADÁS - elfogadni a másikat hibáival vagy számunkra kellemetlen „járulékaival” együtt.

SZERETNI = BEFOGADNI – engedni, hogy a szeretett személy átrendezze, felborítsa életem megszokott kereteit és igényt formáljon rám, bennem éljen és én őbenne.

Az életreszóló SZERETET mindig HITBELI DÖNTÉS egy személy mellett: döntés mellette feltétel és kompromisszum nélkül (akkor is, ha több mindenről csak útközben derül ki, hogy benne van a „csomagban”).

A Szentírásban az emberi megismerés legmagasabb foka az istenismeret, melyet Jézus Krisztus közvetít.

A színeket a szemünkkel látjuk, a hangokat a fülünkkel halljuk, Isten megismerésének érzékszerve a hitünk. Jézus Krisztus feltámadásával nem visszatért ebbe a tér-időbe behatárolt valóságdimenzióba (mint Lázár, akit visszahívott a földi életbe, de mint tudjuk, egyszer őt is eltemették), amelyben élünk, hanem szabadon előrement egy új világba, a krisztusi feltámadás világába, ahová nem ér el többé a halál. Ez az a végső valóságdimenzió, ahol a tér-idő korlátozó törvényei már nem érvényesek, hiszen ez a beteljesült „fizika” világa, az újjáteremtett világ. Ez nem kevésbé valóságos világ, mint, amit látunk, csak ez nem a testi szemünkkel érzékelhető, mint ahogy Krisztus feltámadt testének jelenlétét is lehet érzékelni már a jelen világ körülményei között, csak ez a valóságdimenzió kizárólag egy különleges érzékkel érzékelhető.

Hitünk az az „érzékszerv”, mellyel hozzáférhetővé válik az a valóság, az örök és isteni, amely betört a tér-időben korlátozott világunkba, hogy belülről átlényegítse azt.

Ezért mondja Szent Pál: "a valóság Krisztusban van" (*Kol 2,17*). Ehhez képest minden más, kevésbé valóságos. Sőt a látható világ csak azért létezik, mert ez a magasabb rendű valóság fenntartja, magában hordozza. Akkor élünk igazán, amikor ebben a valóságban élünk. Ezért mondja Szent Pál: „Életünk Krisztussal el van rejtve az Istenben” (*Kol 3,3*). Majd felujjong: „Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él énbennem.” (*Gal 2,20*).

A Biblia a „megismerni” igét használja a házastársi egyesülés kifejezésére is és az istenismeretre is, de ez utóbbi mentes minden szexuális elképzeléstől, és tökéletesebb. A házastársi megismerés bibliai értelemben nem közvetítődik pusztán a testi egyesülés által, hanem csak akkor, ha egy totális önátadás kifejezése az és Isten életadó szeretetének leképeződése. Totális és végérvényes önátadásban a férj és a feleség, egész személyiségüket átadják, és a másikat befogadják a hitnek és bizalomnak egyfajta kockázatában.

Ha még emberi szinten sem lehetséges megismerés hit nélkül, mennyivel inkább Istennel szemben sem. Amilyen mértékben tiszta pl. a házastársak önátadása, olyan mértékben születik meg egyfajta „egymásban-lét”. Ezért valóságosabb pl. egy férj számára a tőle fizikailag távol lévő felesége (ha igazán szereti őt), mint a munkahelyén a vele egy liftbe szállt kolléganő, mert állandóan a felesége van benne az ő „pszichológiai terében”. Mindent érte tesz és vállal és mindig azon jár az esze, ha lát valami szépet, vagy van egy jó élménye, hogyan tudná ezt megosztani feleségével.

A hit János Evangéliumában = Jézus befogadása. Jézussal való egymásban lét: „aki eszi az én testemet... az bennem marad és én őbenne” (*Jn 6,22-71*). Jézus nélkül nem lehet Istent megismerni: „rajtam kívül nincs más út az Atyához”. Már csak azért sem lehet Jézus nélkül Istent megismerni, mert Isten megismerése csak testi-lelki valónk teljes önátadásában lehetséges. Egy pusztán szellemi Istennel testi valónk soha nem egyesülhetne, de Jézusban elérhető, kézzelfogható lett az Isten, evilági kereteink között már hozzáférhető az Ő Feltámadt teste és **szentségi módon test szerint is érintkezhetünk vele, pl. amikor megáldozunk.** Tanítása is igényt formál minden porcikánkra és testünket-lelkünket lefoglalja egy krisztusformájú élet számára, mely a Lélek által minden ember számára követhető, akár a vértanúságig, testünk és vérünk odaadásáig.

Virágvasárnap ezért, amikor át vesszük a pálmaágakat (vagy barkát), ezzel elfogadjuk a vértanúságot, vagyis készségünket fejezzük ki, hogy Krisztust a végső következetességig fogjuk követni a szeretet „vértanúságának” útján életünk Golgotájáig (bármi is legyen az) és nem állunk meg fél úton. Jézuson keresztül Istennel egyfajta misztikus házasságban, egymásban-lét-ben élhetünk: amilyen mértékben tiszta és teljes az önátadásunk, olyan mértékben ismerjük meg Istent.

Az egész János Evangélium döntésre, önátadásra, hitre hív: „hogy a hit által életek legyenek benne” (Jn 20,31). Jánosnál a csodák is pusztán jelek, „hogy higgyétek... én vagyok” (Jn 8,24). **Akik Krisztust befogadják, „azoknak hatalmat adott”, a szeretet hatalmát, ami természetfeletti hatékonyságot ad tetteiknek.** János nem használja az Isten országa fogalmát, helyette új életet mond. Ez az **új élet** nem más mint **Jézusban élni, Jézusban maradni!** „Aki szeret engem, megtartja tanításomat, s Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). A kereszténység abszolút újdonsága a Szentháromság bennünk lakozása. Jézust már nem úgy ismerjük, mint egy múltbeli személyt, nem is pusztán úgy, mint ahogy földi élete során az apostolok mellett sétált, fizikai valójában, hanem aki sokkal közelebb van hozzánk Pünkösöd óta, mint bármilyen közelség, ami emberi dimenzióban lehetséges: bennünk él, s „mi benne élünk, mozgunk és vagyunk”. Olyan mértékben valósul meg tehát bennünk ez az egymásban-lét, amilyen mértékben egyesítjük Jézussal fáradságunkat, örömünket és hétköznapi életünket, amilyen mértékben vele járunk, vele lélegzünk, vele egyesülten szeretünk, szenvedünk és amilyen mértékben belőle élünk.

Nagy szabadság, ha már belőle élünk, mert akkor nem az emberek elismeréséből, nem földi élvezetekből akarunk élni többé. Az mind üresnek és silánynak bizonyul ahhoz az életteljességhez képest, amit Jézus hoz el nekünk. „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” (Jn 14,6) Ha „nem eszitek az én testemet... nem lesz élet bennetek.” Jézus itt világosan megjelöli időnkénti enerváltságunk okát, hogy sokszor **miért nincs élet bennünk: mert nem belőle táplálkozunk**, nem belőle élünk. Helyette a siker minduntalan vágyából vagy szeretetmorzsákat, kicsinyes élvezeteket keresve próbálunk meg élni, és amikor ezeket nem kapjuk meg, frusztráltak vagyunk. Máskor ezek hajszolásában stressztől terheltek vagyunk. Az evilági tiszta örömöknek is akkor lesz igazi íze, ha Jézussal egyesülten éljük meg azokat, hiszen Jézus mondja, hogy én azért jöttem, hogy „örömötök teljes legyen” és, hogy „életük... bőségben legyen”. Jézus nem élet-elvonókúrára vagy öröm-elvonókúrára hív. Nem vesz el semmit, de mindent odaad. **Csak a pótlékainkat kéri el, félelmeinket és bűneinket, amik nem is igazi önmagunk „tartozékai”.** Könnyeink és szenvedéseink is vele egyesülve kapnak értelmet és természetfeletti hatékonyságot. Már nem annyit fognak érni, mint amennyit egy pusztán emberi tett elérhet, hanem olyan mértékben lesznek üdvösségszerzők, amennyi krisztusi van azokban, és lehet, hogy egy neki felajánlott jó tett, öröm, szenvedés miatt egy lélek megtér, vagy egy beteg meggyógyul. Isten a Fiát látja bennünk szenvedni. Amikor gyerekkori plébánosomat fekélyei között megáldoztattam az áldozás után, iszonyatos szenvedési között hárommondatos imát mondott hangosan: „Isten a Fiát látja bennünk szenvedni.” 3 perc csend után: Krisztus nem a prédikációjával mentette meg azt a gonosztevőt (jobb lator) a kereszten, hanem ahogy szenvedett. 3 perc csend: „Uram Jézus! Mi jót tettem én az életben?” Kicsit felragyogott: „talán azt el tudod fogadni, hogy két papot adtam az Egyháznak.” – majd megnyugvással csendben imádta a Feltámadottat.

Jánosnál mindennek van egy mélyebb értelme, a jelek egy nagyobb valóságra utalnak (pl. Siloe tava, akiben meg kell mosdania a vaknak, Jézust jelenti és a keresztséget, ami által megvilágosodunk. Σιλωάμ [*Siloám* vagy *Siloe*] = Küldött, Messiás).

Az Atya egyetlen küldöttje Jézus, az Ő küldöttei az apostolok. Jézus elküldi a „vakot” (a hit homályában járó embert) magától az Egyházhoz. Csak amikor megteszi ezt a lépést, akkor nyílik meg a szeme. Az Egyházban születünk újjá a keresztséggel. Amikor sárral bekeni a vak szemét, az az ember teremtésére való utalás és itt az új élet, a keresztségi újjáteremtés szimbóluma. János erre a mélyebb látásra akarja elvezetni olvasóit.

Amikor leírja, hogy Péter és a szeretett tanítvány futnak az üres sírhoz 3 különböző ígét használ. János először csak bepillant (Jn 20,5: βλέπει [*blepei*]) és látja a feltámadott lepleit, de nem megy be. Ez az az érzékelő, regisztráló látás, ahogy az állatok is látnak. Péter bement és úgy nézte (Jn 20,6: θεωρεῖ [*theorei*]) az otthagyt lepleket, hogy alaposan megvizsgálta. Így azok az emberek néznek, akik gondolkodnak. Ez a teoretikus, józan értelem. Racionális magyarázatot keres a történetekre, de nem jut el a hitig. Csak addig tud elvezetni ez a látás, hogy a történetekre nincs természetes magyarázat. Végül a szeretett tanítvány „látta” (Jn 20,8: εἶδεν [*eiden*]) és hitt”. Ez a természetfeletti látás észleli a dolgok magasabb rendű összefüggéseit és elrendeltségét. Ez a hit szeme. A tanítványnak ide kell eljutni. Már semmi sem magától értetődőség a teremtett világban és az életünkben, hanem Isten ajándéka, amin keresztül Isten kinyilatkoztatja magát nekünk.

Jánosnál látjuk, hogy Jézust, feltámadása után azok ismerték fel először, akik legjobban szerették. Akik a szeretet pillantásával, a hit szemével voltak képesek őt nézni, még a kereszten is. Pl. a szeretett tanítvány vagy Mária Magdolna. Jézus Édesanyjától a kereszt alatt azt kéri, hogy a tanítványban Jézust lássa és szeresse, a tanítványtól pedig azt kéri, hogy Móriában az Édesanyját lássa és szolgálja.

Szent Lukácsnál Jézust befogadni = dönteni, hogy Jézus útján, az irgalmasság útján jársz.

„Minden ember, aki megáll egy másik ember szenvedése mellett – bárki legyen is az –, irgalmas szamaritánus... Az ember 'teljesen csak akkor találhat magára, ha őszinte ajándékkal adja önmagát' (GS 24.). Irgalmas szamaritánus az az ember, aki így képes átadni önmagát.” (Szent II. János Pál, *Salvifici doloris*, 27. 28.) Jézust nem ismerheti meg az, aki nem vállalja a szeretet kockázatát és nem fizeti meg a szeretet árát embertársai felé. Lukács evangélista ezt hangsúlyozza ki az irgalmas szamaritánussal (Lk 10,25-37). Tudatosan úgy kezdi a példabeszédet: „egy ember ment le Jeruzsálemből Jerikóba”. Nem számít, hogy zsidó vagy szamaritánus, hogy jó vagy rossz ember. Csak az számít, hogy ki fog rajta segíteni. Ki fog embernek bizonyulni? Kicsit ironikus a kifejezése: „véletlenül arra ment lefelé egy pap”. Éppen nem véletlenül. Azért vitt arra az útja, hogy Ő segítsen a félholtan otthagyt embernek. A pap vallásoskodik, nem nyúl a halotthoz, hogy betartsa a tisztasági szabályokat, de éppen Isten parancsát szegi meg, amikor nem segít. *Az irgalmas szamaritánus valójában Jézus ikonja, aki a szeretet papjává válik, sokkal inkább, mint a pap vagy a levita, s egyedül ő méltó arra, hogy felebarátnak, embernek nevezzék.*⁵³ A zsidók által lenézett, eretneknek tartott szamaritánus kifizeti a szeretet árát: saját ruhájából tép a sebekre, saját idejéből vesztegel, két dénárt ad a fogadónak. Úgy szeret, hogy fájjon, nem a feleslegéből ad csupán. Ez egy szabadító példabeszéd, akárcsak a tékozló fiú. Egy törvénytudó kérdésére mondja el Jézus, aki azt kérdezi tőle, hogy mit kell tennie, hogy üdvözljön. Jézus válasza újszerű: elválaszthatatlanul összekapcsolja az istenszeretet parancsát az emberszeretet parancsával: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből... Felebarátodat pedig mint önmagadat!” A törvénytudó azonban megkeresi a kiskaput, hogy kibújjon a szeretet követelményei alól és okosabbnak akar bizonyulni Jézustól, igazolni akarja önmagát, ezért megkérdezi: „de ki az én felebarátom?”

Ugye magadra ismersz? Hányszor kényelmesedünk bele abba, hogy az életünk egy-két területén már így is jobbak vagyunk az átlagnál és megmagyarázzuk magunknak, miért nem kell megtartanunk Jézus parancsait. Egy felnőtt megtérő barátom mondta el, hogy megtérése előtt, de már keresztényként pipálta a parancsokat és büszkén mondta el, hogy nagyjából megy, de egyet zárójelbe tett (a 6-ost). Hazudunk magunknak, amikor kiskapukat keresünk.

Becsapjuk magunkat azzal is, ha elhisszük, hogy saját erőnkben meg tudjuk tartani a törvényt és elfelejtkezünk arról, hogy amikor sikerült az is az Ő rendkívüli kegyelme volt bennünk, amire újra és újra rászorulunk, azért kell szüntelenül kérnünk a Szentlelket. Jézus szerint ugyanis nem csak az ő, aki fizikailag gyilkol, hanem már az is, aki szavaival bántja a másik embert (hisz szavakkal sokkal több embert meg lehet ölni, mint gázkamrákkal). Nemcsak az a házasságtörő, aki félrelép, hanem már az is, aki bűnös vágyakat táplál magában stb. Szívünk indítékaira mutat rá, melyek állandó tisztogatásra szorulnak: „*ha az emberek tudnák, hogy igazából mit miért teszünk, akkor a legtöbb jócselekedetünket szégyellnénk* (Albert Schweitzer)”.⁵⁴ Ha Jézusnak adjuk a szívünket, Ő új emberré formál, de ez az út élethosszig tart, a tanítványság útja.

Jézus azonban ezt a törvénytudót is ki akarja szabadítani öngazolása börtönéből ezért nem ad neki egy direkt választ, pl. hogy felebarát minden ember, aki rászorul a segítségére és akinek te segíteni tudsz, mert egy ilyen választ csípőből elutasítana és visszazárulna önelégültsége bűvkörébe, hanem becsalogatja őt egy szabadító történet atmoszférájába, amelynek végén döntést kell hoznia arról, hogy akar-e embernek bizonyulni. Ez Jézus. Zseniális, hogy egy számára felállított csapdát úgy kerül ki, hogy ellenfelét saját „vermébe ejti”. Valójában ezt a férfit ugyanis nem az érdekelte, hogy mi az üdvösség útja, mert Ő azt tudni vélte, hanem, hogy rábizonyítsa Jézusra, hogy Ő is csak egy rabbi a többiek közül, aki olyat tanít, amit más rabbinikus iskolák is. Továbbá éreztetni akarta szellemi fölényét. Hát nem sikerült neki, mert Jézus olyan választ adott, ami semelyik rabbinikus iskola keretei közé nem szorítható be. Abszolút újszerű.

Jézus a példabeszédje végére feje tetejére állítja a törvénytudó kérdését. Nem az a kérdés, hogy ki az én felebarátom? Vagyis meddig kell, terjedjen a szeretetem, vagy hol van a szeretetnek a határa, kikre nem vonatkozik az? Korabeli törvénytudómagyarázók ugyanis azt tanították pl., hogy „hitehagyót ne emelj fel, tászd le!” Az igazi kérdés az lesz, hogy „a három közül, melyik lett felebarátja annak, aki a rablók kezére került?” Az igazi kérdés, hogy Te felebaráttá leszel-e? Felebaráttá válsz-e?

⁵³ Székely, 168.

⁵⁴ Székely, 129.

Krisztust ELFOGADNI azt jelenti, hogy szőröstől-bőröstől igent mondom rá és a tanítására. Nem teszek zárójelbe semmit abból, ami nehéz. A törvénytudó végül helyesen válaszol: „az, aki irgalmasságot gyakorolt vele”. Na, ezek a keresztények! Lukács a kereszténységet egy abszolút új útként mutatja be, mely a Jézus által megkezdett útnak a folytatása. **A krisztuskövetés útja a mindenkire (még az ellenségre is) kiterjedő irgalom útja.** Ez a keresztények legfőbb ismertető jegye. Lukács úgy mutatja be Jézus útját, mint az isteni vendég rejtett látogatását a földön. Akit befogadni, akivel egy asztalhoz ülni (*Eucharisztia*) kell. Szent Máté is azonosítja a rászorulóknak adott jótéteményeket a Krisztusnak adott jóval: a végítéletkor majd így szól a király (Krisztus) a jobbján állókhhoz „éheztem és ennem adtatok...”. A Mt 10,42-ben azt fejezi ki, hogy Jézus küldötteiben maga Jézus látogat meg minket: „Aki pedig csak egy pohár friss vizet ad is inni egynek a legkisebbek közül, mert az én tanítványom, bizony mondom nektek: nem marad el jutalma.”

Szent Máténál Jézust elfogadni = megtéréssel belépni Isten országába és elfogadni Jézus Király tanítását, minden („kellemetlen”) részletével együtt.

„Egy i betű vagy egy vesszőcske sem vész el a törvényből” (Mt 5,18) Isten királysága ott van, ahol Isten akaratát elfogadjuk és teljesítjük. Jézus elhozta Isten országát és új 10 parancsot, 10 boldogmondást mond el. Ő az új Mózes, sőt Ő a törvényalkotó Isten. 10-szer csattan fel a görög μακάριοι [makharioi], boldogok szó, melyet az istenek boldogságára használtak. Most Isten, Krisztuson keresztül beavat a saját boldogságának titkába a hegyi beszédben. Boldognak mondja még a nyomorgó szegényeket és az éhezőket is. De boldogságuk oka nem bennük, vagy jóságukban van, hanem mert Isten országa olyan természetű, hogy még a nyomorgók is boldogok lesznek.

Isten akaratát olyan természetű, hogy őket is boldoggá teszi. Szeretni = abban lelmi örömet, hogy a másik kedvében járok: „legyen meg a Te akaratod!” (Mt 6,10). Isten akaratát mindig üdvözítő akarat. Ahol Isten akaratát érvényesül, ott van Isten országa. *Isten országa már itt van, ezért a rossz legyőzhető, hiszen ahol Isten országa megvalósul, ott nincsenek másokat kizsákmányoló gazdagok, ezért nincs szükség magántulajdonra; nincsenek tönkremenő házasságok, ezért nem lesz válás; nincs hazugság, ezért nem kell esküdni, nincs háború és ezért nem kellene fegyverek, vagyis: ahol Isten országa valóban megjelenik, ott a hegyi beszéd abszolút törvényei is életbe lépnek.*⁵⁵

*Ha hitelesen akarjuk hirdetni Isten örömhírét, akkor kell, hogy a keresztények közt az éhező átélhesse a megígért boldogságot, amikor enni kap, a kitaszított lenézett szegény vagy hajléktalan átélhesse, hogy közöttünk ő is ember, ugyanolyan értékes, mint akárki más, és nem mondhatjuk azt, hogy: 'nyugodjatok meg szenvedők és éhezők, majd a mennyben kárpótlást kaptok'.*⁵⁶ A 260-as alexandriai pestis járvány idején írja Eusebius (HE 7,22) a keresztényekről: „félelem nélkül vették fel a betegeket, örömmel haltak meg velük együtt”. *Isten országa olyan, mint a kovász (egyfajta kontraszt társadalom), ezért hosszú folyamat a történelemben a kibontakozása, de evilági dimenzióban még bizonyos kompromisszumokra kényszerül az ember, hisz minden pénzdarabhoz, amit használunk, igazságtalanságok tapadnak, ezért a keresztény ember a kompromisszumok minimálisra csökkentésével él.*⁵⁷ Maga a pedagógia sem nélkülözheti egy bizonyos mértékű erőszak alkalmazását, továbbá, ha felszámolnánk minden fegyvert, az lehet, hogy az erőszak újabb vulkányszerű kitöréseit eredményezné és pont az ártatlanokat érné méltatlanság, ha nem vennék védelmünkbe őket.

⁵⁵ Székely, 105.

⁵⁶ Székely, 96.

⁵⁷ Vö. Székely, 109.

Ellenségszeretet: annak próbaköve, hogy mennyire vagyunk keresztények. Hogyan kell érteni Jézusnak a szavait, hogy „szeressétek ellenségeiteket! Tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket. Imádkozzatok üldözőitekért” (Lk 6,27-6,28). A középkor egy kétszintes etikát hozott létre és ezeket a radikális krisztusi parancsokat csak tanácsként értelmezte, és a „tökéletesek”-nek, vagyis a szerzeteseknek írta elő (mint pl. a szegénységet, vö. Ruppert von Deutz), de ma látjuk, hogy ezek a Jézusi szavak kivétel nélkül minden keresztényt köteleznek. Ezek szerint, ha valaki arcul üt minket, akkor hagyni kell hülyére veretni magunkat? Vagy ha valaki erőszakkal elveszi ami a miénk, akkor még a maradékunkat is oda kell adnunk? A végletekig hagyni kell magunkat kihasználni? Nem. **Jézus törvényei ott lépnek érvénybe, ahol Isten országát kezdik megélni az emberek.** Szent Ágoston szerint Jézus törvénye csak a szívbeli magatartásra vonatkozik, pl. ha esetenként, mondjuk egy érték vagy személy védelmében szükséges erőszakhoz folyamodik is valaki. A szív belső magatartására valóban mindig vonatkozik ez a jézusi parancs, de nem csak arra. A keresztény, amikor szükséges erőszakot kénytelen alkalmazni, akkor sem engedheti meg, hogy szívében a gyűlölet érzelmei verjenek gyökeret. *Kr. u. 2. sz. végén Római Szent Kelemen még azt mondta, hogy „nem keresztény, aki nem szereti gyűlölőjét” (2CL 13).*

A III. századig kereszténynek nem volt szabad önként katonának állnia, de 314-ben egy területi zsinat (Arles-i zsinat) egyik határozatában már azt olvassuk, hogy a keresztényt, aki békeidőben kilép a hadseregből, kiközösítik. Nagy Theodosius törvénykönyve (416.) szerint pedig már csak keresztény lehet katona.⁵⁸

Sajnos, ahogy a kereszténység egyre inkább államvallássá lett, annál inkább veszített az evangéliumi radikalitásából, pedig Jézus szavát nemcsak a szívbeli érzésre kell vonatkoztatnunk. Úgy kell értenünk, hogy mivel az erőszak erőszakot szül, ezért amíg a szelídség nem gyámoltalanság és nem gyávaságunk palástolása és nem vezet az ártatlanok köteles védelmének (vagy más fontos érték védelmezésének) elmulasztásához, akkor a lehető legszélsőbb pontig el kell mennünk a szelídség és erőszakmentesség gyakorlásában. Az ellenségszeretet nem arra való, hogy konfliktuskerülésünk mögé ideológiát gyártsunk, nem is arra, hogy a bántóra ráhagyjuk viselkedését, épp ellenkezőleg: célja az erőszak köreinek mielőbbi megtörése, nem pedig tartósítása, továbbá az ellenség kimozdítása bűnös emberi torzultságából. Szeretetből nem hagyhatjuk meg őt ebben az állapotában.

Az ellenség helyes szeretete nem lehet tehát az, hogy meghagyod őt a kihasználó szerepkörben, magadat pedig a passzív áldozat szerepben. Jézus ellenségszeretettel kapcsolatos tanításai soha nem passzív magatartásra hívnak, ellenkezőleg: azon túl, hogy kinyilvánítod tiltakozásodat a bántó személy magatartása felé (pl. jobb arcod odatartásával), fontos, hogy arra késztesd a másikat, hogy mielőbb hagyjon fel az erőszakkal. Ez az aktív magatartás nem a „bántalmazott személyiségtípusok” passzív tehetetlensége, hanem épp az ellenkezője. Jézus szelídsége, nem tutyimutyiság, nem gyengeség, hanem annak a szelídsége, aki üthetne, de nem üt, parancsolhatna, de kér, vagyis: az erő szelídsége. Jézusi szelídségnek radikális megvalósítását kérheti a Szentlélek egyénileg tőled, adott esetekben pl. a teljes erőszakmentességben, még akkor is, ha önmagad érdekében ezért le kell mondanod pl. az önvédelemtől. Mások „szakállára” nem biztos, hogy ezt gyakorolhatod. Tanulni kell a Szentlélek indítására figyelve felismerni, hogy mikor mit kér a Szentlélek éppen tőled.

Amit az egyéntől adott esetben kér, az még társadalmi szinten nem megvalósítható, amíg nem érkezik el Isten országa a maga teljességében. De ez az ország, mint kovász pont az ilyen embereken keresztül hatja át mihamarabb a társadalom valóságát.

Csak az tudja megérteni az Evangéliumot és Jézust, „aki Krisztus keblén nyugodott és „házába fogadta” Máriát” (Origenész).

„Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν.

⁸ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.” (1 Jn 4,7-8)

⁵⁸ Vö. Székely, 126.